

Regeringens proposition 1992/93: 10

Film- och videoavtalet och statens stöd till filmkulturell verksamhet

Prop.
1992/93: 10

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Chefen för Kulturdepartementet har varit föredragande vid regeringssammanträdet.

Stockholm den 1 oktober 1992

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Birgit Friggebo

Propositionens huvudsakliga innehåll

Det statliga filmstödet utgår genom dels film- och videoavtalet dels statens direkta stöd till filmkulturell verksamhet. Med anledning av att det nu gällande film- och videoavtalet löper ut i december 1992 har förhandlingar förts mellan staten, film- och videobranschen samt TV-företagen Sveriges Television AB och Nordisk Television AB. Förhandlingarna ledde fram till att parterna den 3 september 1992 kunde enas om ett nytt avtal.

Till skillnad från tidigare avtal behandlar det nu träffade avtalet endast stöd till svensk filmproduktion. Stödet till den filmkulturella verksamheten övertas helt av staten och regleras utanför avtalets ramar.

Stöd till svensk filmproduktion kommer att utgå genom dels ett förhandsstöd dels ett efterhandsstöd. Förhandsstödet skall fördelas av ett antal konsulenter medan efterhandsstödet skall utgå i proportion till hur många besökare filmen erhåller.

Det statliga stödet till filmkulturell verksamhet skall, tills vidare, i stort bedrivas som tidigare. Den nya styrelsen för Filminstitutet uppmanas dock att se över verksamheten för att återkomma till regeringen med förslag på vilka verksamheter som i framtiden bör ingå i det filmkulturella uppdraget.

1 Ärendet och dess beredning

1.1 Inledning

När 1982 års film- och videoavtal löpte ut i juni 1991 valde parterna att, efter vissa korrigeringar, förlänga avtalet med 18 månader. Med anledning av detta tillsatte dåvarande chefen för utbildningsdepartementet i mars 1991 en särskild utredare, landshövdingen Jan Rydh, som fick i uppdrag att se över det statliga filmstödet och komma med förslag till en framtida utformning. I uppdraget ingick att belysa behovet av ett statligt ansvarstagande inom filmområdet, att redovisa och analysera det befintliga filmstödet effektivitet och rationalitet samt att lämna förslag till alternativa modeller för en framtida utformning av ett statligt filmstöd inom ramen för oförändrade statliga ekonomiska insatser.

Den särskilde utredaren avlämnade i december 1991 betänkandet (SOU 1991:105) Filmproduktion och filmkulturell verksamhet. En sammanfattning av utredningens överväganden och förslag redovisas i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats.

I utredningen slås fast att staten även fortsättningsvis bör anslå medel för stöd till svensk filmproduktion. Utredaren menar att ett statligt filmstöd garanterar en viss omfattning på den nationella filmproduktionen, vilket anses nödvändigt för att man på sikt ska kunna upprätthålla en svensk filmtradition samt kunna behålla yrkeskunniga personer i branschen. En avveckling av det statliga filmstödet skulle, enligt utredaren, innebära att Sverige, som enda land i Europa, inte skulle få en nationell filmproduktion stödd av statliga medel. I utredningen redovisas två alternativa förslag för ett framtida statligt filmstöd, vilka kortfattat presenteras nedan.

1.2 Filmutredningen

Utredningens förstahandsalternativ

Utredningens förstahandsalternativ förutsätter att ett nytt film- och videoavtal kan träffas och att Sveriges Television och Nordisk Television därvid inträder som nya parter. Sveriges Television AB föreslås bidra med 20 miljoner kronor och Nordisk Television AB med 10 miljoner kronor. För Sveriges Television innebär detta en fördubbling av bidraget jämfört med i dag. Förslaget bygger vidare på att en upphovsrättsligt grundad avgift införs på tomkassetter. Avgiften för videokassetter föreslås bli 18 kr. Avsikten med avgiften är att kompensera upphovsmännen för den privatkopiering som, enligt utredaren, äger rum i allt större omfattning och innebär stora ekonomiska

förluster för upphovsmännen. Den föreslagna avgiften på videokassetter förväntas enligt utredaren inbringa 158 miljoner kronor. Utredaren bedömer att 60% av de insamlade medlen (63 miljoner kronor) kan fördelas direkt till upphovsmännen och 40% indirekt till dessa genom att de tillförs Filminstitutet, där de skall användas för att stödja produktion av svensk film.

Avsättningen av medel till Filminstitutet bör enligt utredaren ske genom en frivillig överenskommelse mellan de upphovsrättsliga organisationerna.

I förstahandsalternativet föreslår utredningen vidare en delad finansiering av institutets olika verksamheter. De rent filmkulturella aktiviteterna, såsom arkivering, dokumentering, stöd till barn- och ungdomsvisning m.m. föreslås finansieras med enbart statliga medel medan produktionsstödet samt biograf- och branschstödet föreslås finansieras med de intäkter som avtalet genererar. Utredaren föreslår att Filminstitutet skall erbjuda staten de filmkulturella tjänsterna och att det i princip skall stå staten fritt att acceptera eller förkasta förslagen. Enligt utredarens beräkningar skulle kostnaden för denna filmkulturella verksamhet vara lika stor som det totala statliga stöd som i dag utgår till Filminstitutets olika verksamheter.

Utredningens andrahandsalternativ

Utredningens andrahandsalternativ, som berörs mycket kortfattat av utredaren, innebär att biobiljetter och visningsrätter på film beläggs med mervärdes-skatt. Detta innebär, enligt utredaren, att grunden för ett nytt film- och videoavtal med medverkan från film- och videobranscherna inte längre finns, vilket leder till att filmstödet i sin helhet måste finansieras av staten.

Då det nuvarande avtalet innebär att både film- och videobranschen avsätter medel till filmstödet har vissa av de befintliga stödformerna karaktären av branschstöd till både film- och videobranschen. I det moms-finansierade alternativet har de branschrelaterade stöden tagits bort, antalet stödformer skurits ned och endast sådana stödformer som har befunnits kulturpolitiskt angelägna inkluderas.

1.3 Remissynpunkter

Bland remissinstanserna kan man urskilja en skiljelinje mellan de statliga myndigheter, som beretts tillfälle att yttra sig, och film- och visningsorganisationerna. Bland de senare har förslaget om en tomkassettagift bemötts mycket positivt medan flertalet av de statliga myndigheterna är kritiska till en sådan avgift. Dessa hävdar att en tomkassettagift i princip skulle innebära ett återinförande av den kassettskatt som riksdagen beslutat avskaffa per den 31 december 1992.

TV-bolagen och videobranschen anser att de av utredningen föreslagna avgifterna till Filminstitutet är för höga och menar att deras behållning av avtalet är för litet. Båda dessa parter deklarerar dock att man är intresserade av att delta i kommande förhandlingar om ett nytt avtal.

Flertalet av remissinstanserna har inte kommenterat utredningens andrahandsalternativ med en momsbeläggning av biografbiljetter. Riksskatteverket är den enda instans som förordar detta alternativ.

Sveriges Television och ett fåtal andra instanser önskar emellertid få effekterna av en momsbeläggning noggrannare utredd och anser att utredaren har ägnat detta alternativ alltför begränsad uppmärksamhet.

En sammanställning av remissyttrandena presenteras i *bilaga 2*.

1.4 Regeringskansliets beredning av frågan

Under regeringskansliets beredning av filmutredningens förslag om en upphovsrättslig avgift, alternativt införande av moms på biografbiljetter, befanns att inget av dessa förslag var lämpliga.

Momsförslaget ansågs leda till allt för höga biljettpriser och dessutom hämma verksamheten för de mindre biograferna ute i landet. Den upphovsrättsliga avgiften kunde befaras inte ligga i linje med de internationella åtaganden på upphovsrättens område som Sverige gjort. Bl.a. ansågs förfarandet med att låta en del av kollektivt insamlade upphovsrättsliga avgifter avsättas till stöd för svensk film kunna vara diskriminerande mot utländska upphovsmän och därmed strida mot Bernkonventionen.

Då inget av de båda alternativen i filmutredningen befunnits lämpliga ansåg regeringen att vi under vissa förutsättningar skulle kunna tillskjuta det belopp (63 miljoner kronor) som den särskilde utredaren hade räknat med skulle inkomma från de upphovsrättsliga avgifterna.

Parterna i filmavtalet samt TV-företagen Sveriges Television AB och Nordisk Television AB inbjöds därefter till förhandlingar om ett nytt film- och videoavtal.

1.5 Ett nytt film- och videoavtal

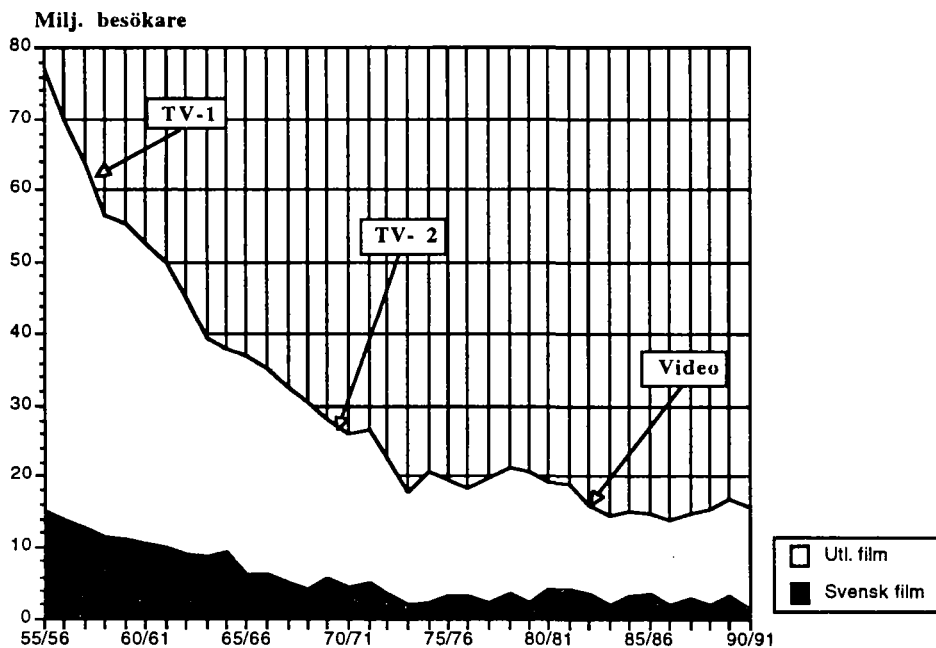
Den 11 augusti 1992 inleddes förhandlingar mellan staten, filmbranschen, videobranchen samt TV-företagen Sveriges Television AB och Nordisk Television AB om ett nytt film- och videoavtal.

Parterna enades den 3 september 1992 om ett nytt film- och videoavtal. Avtalets innehåll presenteras närmare under avsnitt 5 nedan. Avtalet i sin helhet bifogas som *bilaga 3*.

2.1 Besöks- och biografutvecklingen

Under 1930- och 1940-talet var filmen det dominerande publiknöjet i Sverige. Antalet svenska spelfilmspremiärer varierade mellan 20 och 40 per år. Det totala antalet biografer uppgick vid 1940-talets slut till ca 2500. Tillförlitlig statistik över biografbesöken i hela riket finns inte för tiden före 1956. Detta år gjordes emellertid nära 80 miljoner biobesök i Sverige

Televisionens genombrott från mitten av 1950-talet innebar att biograffilmens dominans vad gäller distribution av rörliga bilder bröts. Antalet biobesök minskade hastigt, till 40 miljoner år 1963 och till drygt 20 miljoner tio år senare. Budgetåret 1990/91 uppgick det totala antalet biobesök i Sverige till 15,7 miljoner. De minskande besöksiffrorna har fått till följd att många biografer lagts ned. År 1963 fanns det nära 2200 biografer i Sverige, år 1991 hade siffran sjunkit till 920 biografer med 1 160 biografsalonger. Även den svenska spelfilmsproduktionen sjönk kraftigt under början av 1960-talet men har därefter hållit sig runt en nivå på 20 premiärer per år. Figur 1 nedan visar utvecklingen av antalet biografbesök i Sverige sedan år 1955. Pilarna visar hur introduktionen och utvecklingen av TV-mediet påverkat antalet biobesök.

Figur 1. Antalet biobesök i Sverige 1955-1991

Det sjunkande besöksantalet har drabbat svensk och utländsk film lika hårt. Det bör understrykas att den kraftiga nedgången av antalet biobesökare har drabbat samtliga västeuropeiska länder; i flertalet länder har nedgången varit kraftigare än i Sverige.

Som framgår av figur 1 kan man härleda den tidiga nedgången av antalet biografbesökare till televisionens införande. Konkurrenten från TV-utbudet har i Sverige varit tämligen konstant under 1980-talet. En normal vecka har Sveriges Television sänt ungefär 5 spelfilmer. Under de senaste åren har emellertid denna konkurrens skärpts betydligt i och med att allt fler hushåll fått tillgång till både reklam- och betalfinansierade TV-kanaler. Under våren 1992 hade de fyra svenska kanalerna ett sammanlagt utbud på ca 30 filmer per vecka, lägger man därtill de olika betal-TV kanalerna kommer man upp i över 100 filmer per vecka. Denna kraftiga utbudsökning har emellertid inte ökat TV-tittandet mer än marginellt. I stället har TV-publiken fördelats över fler kanaler än tidigare. Jämfört med introduktionen av TV2 och video har påverkan på antalet biografbesökare också varit tämligen måttlig. Det finns emellertid fog för att tro att de senaste två årens minskning av antalet biobesök delvis kan härledas från den ökade tillgängligheten till reklam- och betalfinansierade kanaler.

2.2 Tillkomsten av film- och videoavtalet

Före år 1951 förekom inga statliga bidrag till svensk filmproduktion. I stället var biografverksamheten belagd med nöjesskatt. Under större delen av 1950-talet uppgick skattesatsen till nära 40% av biljettpriset. De stödformer som utvecklades under 1950- och 1960-talet hade formen av återbäring av erlagd nöjesskatt till svenska filmer. Stödet hade delvis en inriktning som skulle främja produktion av kvalitetsfilmer.

Det kraftigt sjunkande besöksantalet och den minskade filmproduktionen under slutet av 1950-talet ledde till krav på en ändrad filmpolitik. En åtgärd i den riktningen var att biografnöjesskatten sänktes till 25% fr.o.m. år 1960.

År 1963 träffades det första filmavtalet mellan staten och filmbranschen vilket i grunden ändrade förutsättningarna för svensk filmproduktion. Avtalet innebar att den 25-procentiga nöjesskatten avskaffades samt att biografer med mer än fem föreställningar i veckan skulle erlägga 10 % av bruttobiljettintäkterna till den genom avtalet bildade stiftelsen Svenska Filminstitutet. Stiftelsens ändamål var bl.a. att främja den svenska filmproduktionen, att sprida kunskap om filmen samt att bevara filmer och material av filmhistoriskt intresse.

Avgiftsintäkterna fördelades till olika ändamål enligt procentsatser som angavs i filmavtalet. Huvudprincipen var att 65 % av intäkterna skulle användas för produktionsstöd i olika former och återstoden för övriga ändamål.

1963 års filmavtal ändrades vid några tillfällen under 1970-talet. Den viktigaste ändringen var att Filminstitutet fick särskilda resurser för att bedriva en egen produktion av film.

År 1982 omförhandlades filmavtalet vilket ledde till att videobranchen kom in som ny avtalspart; avtalets benämning är sedan dess film- och videoavtalet. Videobranchen accepterade att betala en avgift till Filminstitutet för varje hyr- respektive köpkassett som var i omlopp.

Staten tillät i gengäld videobranchen att reducera kassettskatten med de belopp som man betalade in till Filminstitutet. Kassettagiften är för närvarande 40 kr per hyrkassett och 15 kr per köpkassett.

En av de bärande idéerna med film- och videoavtalet är att alla filmer via biobiljettavgiften och videoavgiften ska medverka till att finansiera produktion av svensk film och att man härigenom skall få ett brett och kvalificerat utbud av svenska filmer. Biljettavgiften och videoavgiften förväntas för budgetåret 1991/92 inbringa 75 respektive 33 miljoner kronor.

Sveriges Television har aldrig tidigare varit part i film- och videoavtalet men har sedan 1975 haft ett separat avtal med Filminstitutet som inneburit att bolaget lämnat ett årligt bidrag på ca 10 miljoner kronor, i 1991 års penningvärde, till institutet. Detta har ansetts rimligt med tanke på att det ligger i televisionens intresse att det vidmakthålls en levande filmkultur i landet.

Från och med år 1973 har staten bidragit med direkt stöd till Filminstitutet. För budgetåret 1991/92 uppgår statens sammanlagda stöd till 62 miljoner kronor, varav ungefär hälften går till film- och videoavtalets ändamål och hälften till filmkulturell verksamhet.

Filminstitutets externa intäkter har under de senaste fyra åren minskat med 50 miljoner kronor i fast penningvärde vilket motsvarar en 20 % nedgång av intäkterna från 1988. Minskningen beror främst på videomarknadens tillbakagång och de minskade videoavgifter som detta inneburit för institutet.

3 Nuläge

3.1 Filminstitutets verksamhet

Filminstitutet har sedan sin tillkomst haft en central roll i svensk filmpolitik. Institutets huvudsakliga verksamhet består i att stödja produktion av svensk film genom att förmedla produktionsstöd. Denna del av verksamheten står i dag för knappt 60% av institutets totala kostnader.

Huvuddelen av institutets stödinsatser för filmproduktion utgår som stöd till externa filmproducenter. Institutet medverkar också som medfinansör till filmprojekt samt bedriver viss egen produktion av kort- och dokumentärfilm.

Den resterande delen av Filminstitutets verksamhet utgörs dels av biograf- och branschstöd dels av s.k. filmkulturella aktiviteter. Biografstödet innefattar stöd till upprustning av biografier på landsorten samt stöd till s.k. paralleldistribution. Det senare innebär att extra kopior bekostas av Filminstitutet och distribueras till biografier på mindre och medelstora orter parallellt med att filmen visas på premiärbiograferna i storstäderna. Den filmkulturella verksamheten består bl.a. av en omfattande dokumentations- och arkivverksamhet, stöd till import och visning av barn- och kvalitetsfilm samt utgivning av tidskrifter och andra publikationer. Filminstitutet bedriver också ett viktigt arbete för att sprida kännedom om svensk film utomlands.

Filminstitutet var från början tänkt att fylla en rent stödjande funktion. Den viktigaste uppgiften skulle vara att fördela bidrag till externa filmproducenter. Med tiden har emellertid institutets roll som finansör och egen filmproducent

Med tiden har emellertid institutets roll som finansiär och egen filmproducent blivit allt viktigare. Förskjutningen i rollfördelningen mellan institutet och filmproducenterna bör ses mot bakgrund av att det numera endast finns några få filmproduktionsföretag som kan satsa det riskkapital som behövs i filmprojekt.

Med hjälp av det produktionsstöd som Filminstitutet fördelar till svensk film har i Sverige kunnat produceras både långfilmer och kortfilmer som vunnit stort internationellt erkännande och fått mottaga en mängd priser vid internationella filmfestivaler.

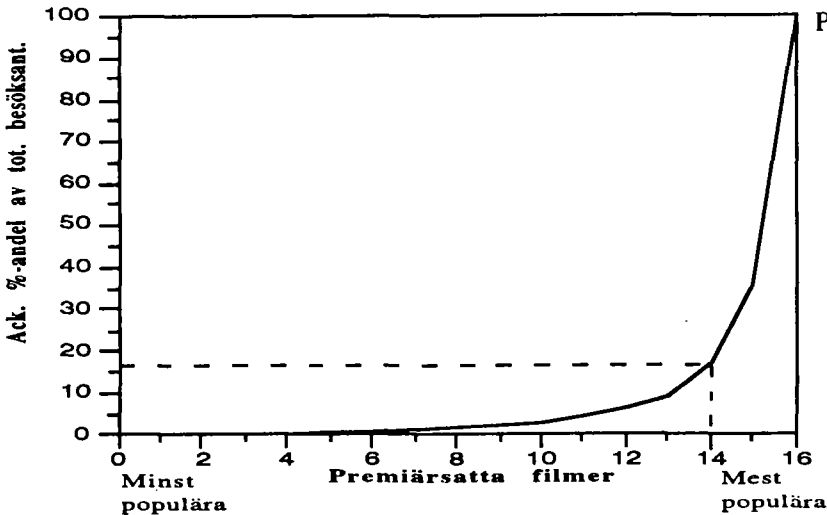
Det har emellertid förekommit kritik mot fördelningen av produktionsstödet. Fördelningssystemet med nämnder som fördelar stödet har liknats vid ett kollegialt kösystem där filmare med jämna mellanrum kunnat dela ut stöd till varandra.

3.2 Svensk filmproduktion

Under den senaste tjuga års perioden har Sverige producerat mellan femton och tjugio biograffilmer per år. En svensk långfilm kostar i dag mellan tio och femton miljoner kronor att producera och behöver runt 600 000 besökare för att producenten skall få igen sin insats. Under de senaste två åren har endast fyra svenska filmer – Jönssonligan, Macken, Den ofrivillige golfaren och Änglagård – kommit upp i sådana publiksiffror. Flertalet svenska filmer har publiksiffror mellan 5 000 och 100 000 besökare och skulle således inte kunna produceras utan stöd från Filminstitutet.

Antalet biografbesökare på de svenska filmerna är mycket ojämnt fördelade. Ett fåtal filmer, oftast komedier, står för huvuddelen av den totala publiksiffran.

Figur 2 nedan visar hur publiken var fördelad på de sexton svenska filmer som hade premiär under spelåret 1990/91, vilket väl representerar hur fördelningen har sett ut under de senaste tio åren. Figuren visar att den samlade publikandelen för de fjorton minst populära filmerna var något över 15 procent medan de två resterande filmerna stod för drygt 80 procent av det totala besöksantalet.

Figur 2. Publik-koncentrationen för svensk film 1990/91

3.3 Förutsättningarna för ett nytt filmavtal

Film- och videoavtalets konstruktion, där kommersiella aktörer tillsammans med staten tar ett gemensamt ansvar för ett kulturområde är unik såväl inom som utanför Sverige. Avtalet har inneburit att större bidrag har kunnat kanaliseras till Filminstitutet än vad som varit möjligt med enbart kulturpolitiskt motiverade statliga anslag. För film- och videobranchen har avtalet inneburit att man kunnat sprida riskerna för kommersiellt osäkra projekt på flera parter vilket gynnat en bred produktion av svensk film.

Avtalets parter har under större delen av avtalsperioden varit nöjda med denna överenskommelse. Under senare år har dock avtalets avgiftsnivåer ifrågasatts av flera parter.

Biografbranschen har anfört att den breddade momsen slagit hårt mot den integrerade film- och biografindustrin i och med att man inte har någon utgående moms. Krav har därför framförts om en sänkt biografavgift, förslagsvis runt sju procent. Videobranchen har konstaterat att kassettskatten tas bort den 1 januari 1993 och att möjligheten till skattereduktion för de avgifter man betalar till Filminstitutet inte längre utgör ett incitament för branschen att medverka i avtalet. Dessutom har man framhållit att den sjunkande lönsamheten inom branschen gjort det svårare att motivera branschens aktörer att delta i avtalet. Det har också ifrågasatts vilken egentlig nytta branschen har av att vara part i avtalet.

Sveriges Television och Nordisk Television har, liksom videobranchen, ifrågasatt vilken nytta bolagen har av Filminstitutets verksamhet. Bolagen har deklarerat att de avgiftsnivåer som den särskilde utredaren föreslagit är oacceptabelt höga för TV-bolagen. Nordisk Television har vidare framhållit det faktum att bolaget befinner sig i ett uppbyggnadsskede och långt ifrån har

4 Utgångspunkter för regeringens förslag

Den svenska filmpolitiken syftar till att inom vårt begränsade språkområde uppehålla en filmproduktion av en sådan omfattning att vi kan behålla en egen filmidentitet. Förekomsten av ett brett svensk filmutbud har under senare år blivit än viktigare som ett komplement till det massiva utbud av utländsk film som erbjuds allmänheten genom de växande antalet TV-kanaler och genom en utbyggd videodistribution. De filmpolitiska åtgärderna syftar också till att främja en aktiv filmkultur samt bevara och levandegöra det svenska filmkulturella arvet.

Regeringen delar filmutredningens uppfattning om nödvändigheten av ett intäktsstillskott till Filminstitutet. Institutets intäkter har under en följd av år minskat samtidigt som kostnadsökningen för filmproduktion överstigit den allmänna prisutvecklingen, främst beroende på den breddade momsen som slagit hårt mot filmbranschen. De minskade intäkterna har lett till en nedgång av filmproduktionen i Sverige och till en mindre filmkulturell verksamhet vilket sammantaget försämrat det allmänna filmklimatet i landet.

Sveriges har som ett litet land relativt begränsade resurser inom det audio-visuella området. Med tanke på de höga kostnader som ofta är förknippade med projekt inom detta område har det varit regeringens inriktning att ett nytt film- och videoavtal bör träffas för att därigenom stimulera till samverkan mellan de svenska audiovisuella aktörerna. En sådan samverkan torde öka möjligheten för Sverige att kunna producera ett stort och intressant utbud av inhemsk film. Det har vidare varit regeringens förhoppning att ett nytt avtal ska underlätta för de filmer som produceras att nå en stor publik genom att dessa bereds möjlighet till distribution inom såväl biografledet som genom uthyrning och försäljning av videogram samt genom TV-visning.

När regeringen inledde förhandlingar med parterna om ett nytt film- och videoavtal deklarerades att den under vissa förutsättningar var beredd att fördubbla det statliga bidraget till filmavtalet och samtidigt ta hela ansvaret för institutets filmkulturella verksamhet. Förutsättningarna för denna statliga förstärkning var att de andra parterna sammantaget skulle kvarstå med sina insatser samt att det nya filmavtalet kunde få en sådan utformning att det stimulerar till en svensk filmproduktion som vänder sig till en bredare publik än vad som hittills varit fallet och dessutom främjar en visning av de producerade filmerna på såväl biograf och video som TV.

Filmavtalets konstruktion, med ett beroende till film- och videobranschernas omsättning gör att Filminstitutets intäkter har varierat över tiden. Regeringen anser det inte skäligt att institutets filmkulturella verksamhet bedrivs under sådana instabila finansiella premisser. Vi anser det därför lämpligare att den filmkulturella verksamheten behandlas utanför avtalet och att staten tar hela det finansiella ansvaret för denna verksamhet.

5.1 Statens stöd till svensk filmproduktion

Regeringens förslag: Staten lämnar ett årligt bidrag om 61,5 miljoner kronor till stöd för svensk filmproduktion m.m. Bidraget skall räknas upp enligt de regler som gäller för statlig bidragsverksamhet.

Utredningens förslag: Filmutredningen föreslår att ett nytt filmavtal tecknas och att Sveriges Television och Nordisk Television därvid inträder som nya avtalsparter. Utredningen föreslår vidare att en upphovsrättslig avgift införs på tomkassetter och att intäkterna från denna avgift, uppskattningsvis 63 miljoner kronor, tillförs filmavtalet. Utredningen menar att det är nödvändigt med en finansiell förstärkning av avtalet för att det fortsättningsvis skall vara attraktivt för övriga parter att delta.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna är positiva till ett nytt filmavtal. Flertalet instanser anser emellertid att staten bör öka sin andel i avtalet och därmed ta ett större filmpolitiskt ansvar.

Skälen till regeringens förslag: Utifrån de förutsättningar som redogjorts för ovan anser regeringen att det är nödvändigt med ett kraftigt finansiellt tillskott till avtalet för att därmed bibehålla intresset hos de övriga parterna för att delta. Vi föreslår därför att staten fördubblar sitt bidrag för stöd till svensk filmproduktion m.m. genom att årligen bidra med 61,5 miljoner kronor till film- och videoavtalets ändamål. Sveriges Television AB och Nordisk Television AB, som bidrar till stöd för svensk filmproduktion genom i avtalet fastställda belopp, har accepterat att deras bidrag årligen räknas upp med ett index. Staten bör göra motsvarande åtagande. Regeringen anser därför att statens bidrag för stöd till svensk filmproduktion skall räknas upp enligt de regler som gäller för statlig bidragsverksamhet. Vi återkommer till anslagsberäkningen för tiden den 1 januari - den 31 juni 1993 i avsnitt 7.

Nedan redogörs översiktligt för övriga delar av film- och videoavtalets innehåll.

5.2 Övrig finansiering och ändamålen i det nya filmavtalet

Det nya avtalet behandlar finansieringen av Filminstitutets stöd till svensk filmproduktion samt visst stöd till biograf- och branschfrämjande verksamheter. Institutets filmkulturella verksamhet berörs inte i avtalet utan kommer att finansieras helt av staten utanför avtalets ramar.

För filmbranschen innebär avtalet att den tio-procentiga biografavgiften kvarstår och att man sammantaget kommer att bidra med ca 75 miljoner kronor per år. För videobranschen sänks avgifterna för köp- respektive hyrvideogram från 15 respektive 40 kr till 5 respektive 30 kr. Fr.o.m. den 1 januari 1994 ändras avgifterna för köp- respektive hyrvideogram till 2,50 respektive

32,5 kr. Totalt kommer videobranschens årliga bidrag, förutsatt oförändrad omsättning, att uppgå till 25 miljoner kronor.

Prop. 1992/93: 10

Avtalet innebär vidare att TV-företagen Sveriges Television AB och Nordisk Television AB ingår som nya avtalsparter. Företagen bidrar med totalt 20 miljoner kronor, vilket är en fördubbling jämfört med det avtal som Sveriges Television i dag har med Filminstitutet. Nordisk Television bidrar med 5 miljoner kronor och Sveriges Television ökar sitt bidrag från 10 till 15 miljoner kronor. Förutom ett årligt bidrag till institutet har TV-företagen garanterat att årligen avsätta 22,5 miljoner kronor för samproduktioner, medfinansiering och köp av visningsrätter för film som erhåller stöd genom avtalet.

Sammantaget kommer det nya filmavtalet att generera uppskattningsvis 190 miljoner kronor för verksamhetsåret 1993/94. Hur mycket som avtalet därefter kommer att inbringa till institutet beror dels på hur film- och videobranschen utvecklas dels på hur mycket produktionsstöd som återbetalas till Filminstitutet. De medel som tillförs Filminstitutet genom det nya avtalet skall fördelas till fyra ändamål enligt nedan:

1. 4 % skall användas för stöd till biograf- och videoverksamhet på mindre och medelstora orter.
2. 3 % skall användas för stöd till samarbete mellan film- och videobranschen samt Sveriges Television AB och Nordisk Television AB.
3. Styrelsen skall avsätta ett belopp för institutets internationella samarbete – i dag 9 miljoner kronor
4. De medel som kvarstår sedan kostnaderna för punkt 1 – 3 täckts, skall användas för stöd till svensk filmproduktion (produktionsstöd).

5.3 Fördelning av produktionsstödet

Stödet till svensk filmproduktion fördelas på två stödformer – ett förhandsstöd och ett efterhandsstöd. Stiftelsens styrelse har helhetsansvaret för att stöd utgår till såväl lång- som kortfilm samt för att behovet av dokumentärfilm och film riktad till barn och ungdom tillgodoses.

Styrelsen skall också ansvara för att filmer som erhåller stöd från institutet och som ges ut som videogram görs tillgängliga på gängse kommersiella villkor för alla medlemmar i de branschorganisationer som är parter i avtalet.

Förhandsstödet

Enligt avtalet skall 75 % av det tillgängliga produktionsstödet avsättas till förhandsstöd. Stödet får täcka högst 70 % av en films produktionskostnad, dock inte utgå med mer än 8 miljoner kronor per film. Avser stödet en kortfilm får stödandelen överstiga 70 % av produktionskostnaden men stödet får då inte utgå med mer än 1 miljoner kronor per film. De maximala belopp som kan utgå per film får årligen justeras av stiftelsens styrelse.

Förhandsstöd får endast utgå till sökande som kan visa upp en ambitiös plan för spridning och visning i olika visningsformer.

Förhandsstödet är återbetalningspliktigt. Återbetalningen skall påbörjas när filmen har haft över 110 000 biografbesökare. Av de producentintäkter som härrör från biografbesök därutöver till dess att producenterna återfått sina insatser skall till Filminstitutet betalas ett belopp som motsvarar ersättningen för en producentinsats som uppgår till 50 % procent av stödbeloppet. För intäkter från biografbesök därutöver skall till stiftelsen återbetalas normal producentandel till dess att stödet är återbetalt. Avräkning av förhandsstödet återbetalning skall ske tolv månader efter att filmen har haft biografpremiär.

Fördelning av förhandsstödet

Beslut om förhandsstöd fattas av styrelsen efter förslag från ett antal, av styrelsen utnämnda, konsulenter. Konsulenterna skall ges en ekonomisk ram inom vilken de skall ha en stor personlig frihet att rekommendera stöd till olika filmprojekt. Om styrelsen inte vill stödja ett projekt som rekommenderats av en konsulent skall detta särskilt motiveras. De projekt som konsulenterna kan stödja kan vara såväl produktion av film som stöd för olika former av utvecklingsarbete inför en filmproduktion.

Ansvarsfördelningen mellan konsulenterna skall vara sådan att den främjar en effektiv användning av tillgängliga produktionsstödsmedel men också ger de sökande en möjlighet att presentera samma projekt för flera konsulenter.

Kostnaden för eventuell administrativ eller konstnärlig assistans som en konsulent kan anse sig behöva skall rymmas inom den ekonomiska ram konsulenten tilldelats.

Efterhandsstödet

Enligt avtalet skall 25 % av de medel som är tillgängliga för produktionsstöd avsättas till efterhandsstöd. Efterhandsstöd skall utgå med 4 miljoner kronor till filmer som haft 30 000 biografbesökare. Stödet ökar sedan successivt i proportion till antalet besökare till maximalt 8 miljoner kronor vid 110 000 biografbesökare. Har en film erhållit förhandsstöd kan filmen endast få efterhandsstöd om filmen därigenom kan få ett högre stödbelopp. Stödet skall då utgå som mellanskillnaden mellan förhandsstödet och efterhandsstödet. Efterhandsstödet är inte återbetalningspliktigt.

5.4 Avtalets allmänna bestämmelser

Det nya filmavtalet skall gälla från den 1 januari 1993 till den 31 december 1998. Var part kan påkalla förhandlingar om förändringar i avtalet sedan avtalet varit i kraft i två år. Samtliga parter måste emellertid vara överens om en eventuell förändring för att den skall kunna genomföras.

Staten utser stiftelsens styrelse. Till ledamöter skall väljas personer med integritet och som sammantaget representerar den kunskap och erfarenhet som är relevant för stiftelsens verksamhet.

Prop. 1992/93: 10

5.5. Bildandet av en stiftelse

Regeringens förslag: Parterna i gällande filmavtal och TV-företagen bildar en stiftelse, Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Staten anslår till stiftelsen - förutom bidraget enligt det nya filmavtalet - den egendom som staten äger genom konsortiet Filminstitutet.

Skälen för regeringens förslag: Under beredningen av frågan om ett nytt filmavtal har Filminstitutets juridiska status granskats inom regeringskansliet. Detta har skett bl. a. mot bakgrund av att det inom justitiedepartementet pågår ett arbete med en ny lag om stiftelser. I samband härmed har framkommit att det kan ifrågasättas om Filminstitutet rättsligt sett är en stiftelse.

Filminstitutet bildades år 1963 genom ett avtal mellan staten och filmbranschen. Ett nytt filmavtal träffades år 1982, vilket förlängdes 1990. I de senare avtalen var, som ovan nämnts, även videobranschen avtalspart. Avtalen har reglerat Filminstitutets finansiering, men även dess ändamål och organisation. Ändamålet har angetts på olika sätt i avtalen. Enligt filmavtalen skall, om ett nytt avtal inte träffas, Filminstitutet träda i likvidation om staten bestämmer det och vid en likvidation skall egendomen tillskiftas staten att användas för institutets allmänna ändamål.

Det finns inte ännu någon allmän lagstiftning om stiftelser i Sverige. Därför saknas en legaldefinition av begreppet stiftelse i svensk rätt. Det närmaste man kommer en sådan är den definition av begreppet som finns i lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser. Enligt tillsynslagen föreligger en stiftelse om "någon anslagit egendom att såsom självständig förmögenhet fortvarande tjäna ett bestämt ändamål". Det innebär att det krävs två olika rättshandlingar för uppkomsten av en stiftelse i tillsynslagens mening: ett stiftelseförordnande och en förmögenhetsdisposition som sker i enlighet med förordnandet.

De ovan nämnda filmavtalen innehåller inte något åtagande från avtalsparternas sida att skjuta till egendom till den avsedda stiftelsen. Avgifter till Filminstitutet har enligt det första filmavtalet betalats av anordnare av biograf-föreställningar och enligt de senare avtalen även av de som hyr ut eller säljer videogram. Dessa har inte varit parter i de olika filmavtalen. Det har i stället varit bl.a. branschorganisationer för dem som betalar avgifter. De andra organisationer som varit avtalsparter har inte skjutit till någon egendom. Inte heller staten har genom avtalen åtagit sig att skjuta till medel till Filminstitutet. Mot bakgrund härav torde Filminstitutet inte vara att betrakta som en stiftelse

utan snarare som ett konsortium av sådant slag som rättsligt sett är ett enkelt bolag.

Ett enkelt bolag är inte en juridisk person. Om ett enkelt bolag vid ingående av avtal använder en benämning varmed bolagsmännen samfällt betecknas och det i denna benämning ingår ordet "stiftelse" svarar de bolagsmän med vilkas vetskap och vilja det har skett enligt 4 kap. 6 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag solidariskt för förbindelser gentemot den som varken insåg eller borde ha insett att benämningen avsåg ett enkelt bolag. Detta innebär att samtliga nuvarande delägare i konsortiet Filminstitutet, dvs. filmavtalets parter enligt det nu gällande filmavtalet, juridiskt sett ansvarar för institutets skulder och andra förbindelser.

Filminstitutets verksamhet bör bedrivas av en juridisk person. Stiftelsen framstår som den mest ändamålsenliga organisationsformen. Därför har staten och övriga parter i det nya filmavtalet träffat ett principavtal om att bilda en stiftelse, se *bilaga 4*. Enligt avtalet skall stiftelsen bildas av det nu gällande filmavtalets parter och TV-företagen Sveriges Television AB och Nordisk Television AB. De förstnämnda anslår till stiftelsen de tillgångar som finns i konsortiet Filminstitutet. Staten anslår dessutom, liksom TV-företagen, medel till stiftelsen enligt det nya filmavtalet.

Enligt avtalet skall stiftelsens syfte vara att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film och bevarandet av filmer och material av film- och kulturhistoriskt intresse samt att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden. Avtalet innebär vidare att stiftelsen - under förutsättning av erforderliga samtycken - skall överta ansvaret för de förbindelser som konsortiet Filminstitutet ingått.

Avtalet är träffat bl.a. under förbehåll av riksdagens godkännande. Först när erforderliga godkännanden av avtalet föreligger kan stiftelsebildningen komma till stånd. Detta sker bl.a. genom att avtalsparterna upprättar ett stiftelseförförordnande i vilket ytterligare preciseras stiftelsens organisation och verksamhet.

6 Stöd till den filmkulturella verksamheten

Regeringens bedömning: Utformningen av filminstitutets filmkulturella verksamhet bör i framtiden vara ett resultat av de uppdrag som regeringen lämnar åt Filminstitutet inom det filmkulturella området.

Utredningens förslag: Filmutredningen föreslår att Filminstitutets filmkulturella verksamhet särskiljs från filmavtalet och att verksamheten i stället finansieras genom att staten upphandlar de filmkulturella tjänster som man anser värdefulla. Utredaren anser att ett sådant förslag skulle skapa en bättre ansvarsfördelning mellan parterna och dessutom lägga en grund för en effektivare styrning av institutet.

Filmutredningen konstaterar att man inte har haft möjlighet att, inom de givna tidsramarna, göra en djupare organisatorisk och ekonomisk utvärdering av Filminstitutets filmkulturella verksamhet utan har istället valt att kommentera vissa delar av verksamheten. Utredarens allmänna uppfattning är dock att det finns möjlighet att bedriva Filminstitutets verksamheten på ett mer rationellt sätt och att den nya styrelsen därför bör se över den nuvarande organisationen.

Remissinstanserna: Den övervägande delen av remissinstanserna är positiva till att staten tar över ansvaret för Filminstitutets filmkulturella verksamhet. Man menar att detta skulle tydliggöra ansvarsfördelning mellan avtalsparterna och staten. Filminstitutet självt avvisar emellertid tanken på en delad finansiering och menar att staten och branschen bör ta ett delat ansvar för såväl filmproduktion som den filmkulturella verksamheten.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen instämmer i stort i de argument för ett statligt ensamansvar som anförts av utredningen och ett stort antal remissinstanser. Vi vill särskilt poängtera vikten av att det filmkulturella området, liksom andra jämförbara verksamheter, garanteras en kontinuitet och en säkrare intäktsutveckling än vad ett inordnande under ett marknadsberoende avtalsförhållande medger.

Regeringen anser att stödet till den filmkulturella verksamheten bör förstärkas vilket framkommer i nedanstående avsnitt. Vi återkommer i avsnitt 7 till anslagsberäkningen för tiden 1 januari - 30 juni 1993, alltså det innevarande budgetåret.

Vi vill i detta sammanhang översiktligt ta upp frågan om hur det statliga filmkulturella ansvaret bör definieras och utvecklas.

Den verksamhet inom Filminstitutet som utgör grunden för detta ansvar har byggts upp och utvecklats under snart tre decennier. Utvecklingen har skett inom två olika finansieringsmiljöer; dels inom ramen för ett avtal, dels genom tillförsel av specialdestinerade statliga medel. De verksamheter som har byggts upp inom ramen för avtalet har inte bara bestämts av staten, utan hänsyn har också tagits till branschernas särskilda önskemål.

Dessa verksamheter skall nu samordnas och bör i detta sammanhang bli föremål för en samlad översyn vars slutresultat bör bli en precisering av det statliga filmkulturella ansvaret. Innan en sådan översyn har gjorts vill regeringen inte definiera det filmkulturella uppdrag vi har för avsikt att ge åt Filminstitutet.

De riktlinjer som i det följande anges för Filminstitutets filmkulturella uppdrag under perioden den 1 januari 1993 - den 30 juni 1994 är därför allmänt hållna och bör senare preciseras. Regeringen har för avsikt att ge styrelsen uppdraget att i en fördjupad anslagsframställning inför budgetåret 1994/95 utvärdera den nuvarande verksamheten och mot bakgrund av en sådan analys lämna förslag till hur en framtida verksamhet skall definieras, utformas och finansieras.

Nedan redovisas tre utgångspunkter som vi anser bör ligga till grund för en sådan analys. Dessa utgångspunkter bör även kunna ligga till grund för styrelsens val av inriktning under perioden fram till den 1 juli 1994.

A. Verksamhetens inriktning bör bestämmas av vad som från statlig filmpolitisk utgångspunkt är motiverat. Som vi tidigare har anfört är en betydande del av den nuvarande verksamheten framvuxen inom ramen för avtalet och därvid bl.a. definierad utifrån branschintressen. I detta sammanhang bör också noteras att vissa verksamheter tangerar och ibland går in på områden som ansvarsmässigt hör hemma hos andra statliga myndigheter. Vi tänker därvid bl.a. på den verksamhet som bedrivs inom Arkivet för Ljud och Bild samt Stockholms universitet.

I samtliga nu anförda fall är det viktigt att styrelsen anger vilka verksamheter som kan anses ligga utanför statens kulturpolitiska ansvar. Det bör emellertid vara möjligt för Filminstitutet att även i en framtid bedriva verksamheter som inte är direkt hänförliga till ett sådant ansvar under förutsättning att motsvarande finansiella resurser tillförs utifrån.

B. Vidare bör frågan om verksamheter som redan nu bedrivs av Filminstitutet, men som inte uttryckligen motsvarar ett uppdrag, vare sig inom avtalets ram eller via statens filmkulturella uppdragsgivning tas upp. Vi tänker därvid bl.a. på ateljéverksamhet, viss filmlaboratorieverksamhet samt biografverksamhet. Styrelsen bör analysera om sådan verksamhet är kulturpolitiskt motiverad och fortsättningsvis skall bedrivas inom institutets ram. Om styrelsen kommer fram till att sådana verksamheter även fortsättningsvis bör ligga under institutets ansvar, bör detta ekonomiskt vara klart separerat från övrig verksamhet och kravet bör vara att varje område skall täcka sina egna kostnader. För fastighetsförvaltningen bör liknande principer gälla.

C. Avslutningsvis bör tas upp problem som sammanhänger med att Filminstitutet bedriver egen verksamhet på filmens område och fördelar bidrag till aktörer inom olika delar av filmsektorn samt att detta ibland har inneburit intressekollisioner. Som en huvudregel bör gälla att Filminstitutet inte bör ägna sig åt aktiviteter som branschen eller organisationer på filmens område kan göra. Om detta av särskilda skäl blir nödvändigt – vi tänker främst på import av barnfilm – bör institutet sträva efter en situation där den egna aktiviteten inte gynnas framför aktörer som konkurrerar med institutet. I de följande avsnitten presenterar regeringen kortfattat Filminstitutets och Konstnärsnämndens filmkulturella verksamhetsområden. Områdena sammanfaller med de anslagposter som regeringen förutsätter utgår från anslaget *Stöd till filmkulturell verksamhet*.

6.1 Arkivverksamhet

Regeringens förslag: Staten tar över ansvaret för finansieringen av Filminstitutets arkivverksamhet.

Utredningens förslag: Utredaren har berört denna verksamhet endast genom att konstaterar att arkivering av rörliga bilder i dag sker på två ställen,

dels på Filminstitutet dels på Arkivet för Ljud och Bild (ALB). Utredningen anser att den nya styrelsen bör se över institutets arkivverksamhet för att klargöra om ett närmare samarbete med ALB skulle kunna effektivisera verksamheten.

Remissinstanserna: ALB väljer att inte i detalj kommentera utredarens förslag utan avvaktar resultatet av pliktleveransutredningen som beräknas vara klar under hösten.

Filminstitutet konstaterar att ALB inte arkiverar någon film på filmbas utan endast film överförd till videoband enligt pliktexemplarslagen. Filminstitutet påpekar att dess arkivverksamhet, till skillnad från ALB:s, huvudsakligen syftar till att bevara filmen i sin originalversion för att därmed kunna åter skapa en autentisk visningssituation på biograf.

Skälen för regeringens förslag: Filmarkivets huvuduppgift är att bevara det svenska filmarvet åt eftervärlden. Förutom ett rent filmhistoriskt intresse speglar filmen miljöer, samhällsliv och värderingar från en gångens tid som är av stort historiskt intresse. Filmarkivet bygger sin verksamhet på dels arkivering och dels restaurering av äldre filmer. Arkivet innehåller i dag över 13 000 titlar och mottar årligen mellan 200 till 400 nya filmer för deposition. Under året har totalt 2 500 titlar lånats ut. Användare av arkivet är främst forskare från institutionen för teater- och filmvetenskap vid Stockholms universitet och Dramatiska Institutet samt Filminstitutets egen cinemateksverksamhet.

Restaurering av äldre filmer är nödvändig då dessa är gjorda på en nitratbas som är både självförförstörande och dessutom mycket brandfarlig.

Som en naturlig del av arkivverksamheten finns Filminstitutets egen filmklubb - Cinemateket. Hälften av Cinematekets utbud under det gångna året utgjordes av filmer från arkivet som på detta sätt gjorts tillgängliga för en större allmänhet. Cinemateket visar också annan modern och klassisk film som inte når de svenska biograferna via den normala distributionen. Cinemateket har filialer i både Göteborg och Malmö och totalt 10 000 medlemmar. Under 1991/92 hade man 60 000 besökare fördelade på 1 200 föreställningar.

Som komplement till såväl filmarkivet som cinemateksverksamheten finns inom institutet en väl utbyggd dokumentationsavdelning. Avdelningen inbegriper ett bibliotek, ett bild- och affischarkiv samt ett klipparkiv. Biblioteket är huvudbibliotek för film litteratur i Sverige och omfattar 36 000 böcker och 1 200 tidskrifter samt manuskript och textlister till 9 000 svenska och utländska filmer.

Institutets arkivverksamhet inkluderar även ett videotek som svarar för arkivering av videofilmer samt ansvarar för den allmänna videobevakningen.

Regeringen anser att det är av stor vikt att den film och det filmmaterial som produceras i landet kan bevaras åt eftervärlden. Ett bidrag på 9 miljoner kronor hör utgå för tiden den 1 januari - den 30 juni 1993 till den verksamhet som beskrivits ovan. En sådan bidragsstorlek innebär på halvårsbasis en förstärkning på 0,75 miljoner kronor vilket garanterar att verksamheten kan fortleva och utvecklas på ett gynnsamt sätt.

Regeringen finner att vissa delar av Filminstitutets arkivverksamhet ligger mycket nära det arbete som ALB utför. Den nya styrelsen bör därför få i uppdrag att se över verksamheten för att klargöra om denna verksamhet på ett effektivt sätt kan samordnas med den som ALB bedriver.

6.2 Publikationer och information

Regeringens förslag: Staten tar över ansvaret för finansieringen av Filminstitutets publikations- och informationsverksamhet.

Utredningens förslag: Utredaren har inom detta område endast kommenterat den internationella verksamheten. Han anser att stora delar av Filminstitutets internationella verksamhet har sin motsvarighet i Svenska Institutet och menar att det föreligger en risk för dubbelarbete.

Remissinstanserna: Filminstitutet hävdar att det finns en klar uppdelning av arbetsinsatser mellan Svenska Institutet och Filminstitutet. Filminstitutet svarar för försäljning och presentation av filmer vid de större festivalerna medan Svenska Institutet ansvarar för övrig representation.

Skälen för regeringens förslag: Filminstitutets informations- och förlagsavdelning har det övergripande ansvaret för att sprida kunskap om institutets verksamhet såväl externt som internt inom branschen. Utöver detta bedriver avdelningen en mindre förlagsverksamhet där den varje år utger Filmårsboken samt har en kontinuerlig utgivning av uppslagsverket Svensk Filmografi.

Avdelningen Teknisk information och utveckling har ansvar för att stödja och sprida kunskap om den tekniska utvecklingen inom video-, TV-, och filmområdet. Verksamheten bedrivs främst genom utgivning av tidningen TM med fem nummer om året samt genom ett årligen återkommande seminarium som behandlar de senaste nyheterna inom det tekniska medieområdet.

Tidskriften Chaplin utkommer med 6 nummer per år och är med sin upplaga på drygt 5 000 exemplar per år Nordens största filmtidning.

Utlandsavdelningen representerar Sverige vid internationella festivaler och andra filmmanifestationer. Avdelningen har dels ansvaret för att sprida information om svensk film och dess aktörer, dels för att sälja rättigheter för svensk film. Avdelningen samarbetar vid vissa tillfällen med Svenska Institutet.

Regeringen anser att Filminstitutets publiceringsverksamhet samt dess nationella och internationella verksamhet vad det gäller att sprida kunskap om svensk film bör, under tiden fram till den fördjupade anslagsframställningen, bedrivas i en omfattning som motsvarar det som i dag gäller för verksamheten. Det innebär att ett bidrag på 4,25 miljoner kronor bör utgå till verksamheten för tiden 1 januari till 30 juni 1993. Filminstitutet har i årets anslagsframställning begärt 500 000 kr för täckande av de kostnader som kommer att

uppträda vid firandet av filmens 100-års jubileum. Regeringen anser att de eventuella merkostnader som kan uppträda på grund av detta firande bör täckas inom ramen för den befintliga verksamheten.

Prop. 1992/93: 10

Regeringen vill avslutningsvis betona att vad som ovan nämnts under avsnitt 6 punkt A särskilt bör beaktas inom denna verksamhet.

6.3 Verksamhet riktad till barn och ungdom

Regeringens förslag: Staten tar över ansvaret för finansieringen av Filminstitutets verksamhet riktad till barn och ungdom.

Utredningen har inte särskilt behandlat detta område.

Skälen för regeringens förslag: Filminstitutets verksamhet riktad till barn och ungdom kan uppdelas på en extern och en intern del. Inom den externa delen fördelas stöd till verksamheter som bedrivs utanför Filminstitutets regi medan den interna verksamheten bedrivs av institutet självt.

Inom den externa delen bedriver Filminstitutet sedan ett par år tillbaka stödprogram som syftar till att dels stimulera tillkomsten och driften av regionala medieverkstäder för barn och ungdom, dels utvidga det lokala utbudet av film genom att stödja en omfattande barn- och skolbioverksamhet.

Visningsstöd och repertoarbreddningsstöd är andra former av externt stöd som utgår från avdelningen. Visningsstödet går i stor utsträckning till organisationer som själva har filmverksamhet riktad till barn och ungdom medan repertoarbreddningsstödet kan sökas direkt av den lokale biografägaren som stöd till satsningar på värdefull film.

För att främja ett stort utbud av film riktad till barn och ungdom stödjer institutet externa rättighetsinnehavare för att dessa under en längre tid än vad som annars skulle varit kommersiellt försvarbart skall kunna behålla sina rättigheter. På detta sätt upprätthåller man ett basbestånd av filmklassiker för barn och ungdom i landet.

Institutet bedriver en omfattande egen filmpedagogisk verksamhet riktad till barn och ungdom. Verksamheten består dels av en uppsökande verksamhet, dels av produktion av filmpedagogiskt material samt utgivning av tidningen "Tusen och en film". Tidningen är en filmpedagogisk tidskrift för barn och ungdom som distribueras till fasta prenumeranter samt via externa visningsorganisationer. Tidningen har en prenumererad upplaga på 2 600 exemplar.

Filminstitutet bedriver vidare en egen import av barnfilm som ett led i sin strävan att bredda utbudet av barn- och ungdomsfilm i Sverige.

Intresset för film bland barn och ungdom är i dag större än det någonsin varit tidigare. Utbudet av film för dessa grupper har också ökat i och med de reklam- och betalfinansierade TV-kanalernas stora utbud av film.

Det är regeringens uppfattning att barn och ungdomar bör beredas möjlighet att, dels ta del av ett brett utbud av svensk och utländsk film, dels själva ges möjlighet att prova på att producera film.

Regeringen anser att Filminstitutets verksamhet inom detta område bör ha samma omfattning som den hittills haft, vilket innebär att den bör erhålla ett bidrag på 11 miljoner kronor för tiden 1 januari - 30 juni 1993. Vi vill understryka att det naturliga engagemanget hos barn och ungdomar skall utgöra grunden för dessa insatser.

Storstadsregionerna erbjuder i dag ett relativt sett stort utbud av film- och videoaktiviteter. Det är därför av vikt att en stor del av tillgängliga medel används till externa stödinsatser för barn och ungdom ute i landet.

Regeringen anser att minst 9 miljoner kronor av bidraget som utgår till verksamhet för barn och ungdom bör avsättas för stöd till externa verksamheter.

6.4 Främjande av spridning och visning av värdefull film

Regeringens förslag: Staten tar över ansvaret för finansieringen av Filminstitutets verksamhet för främjande av spridning och visning av värdefull film.

Utredarens förslag: Inom detta område har utredaren endast berört Filminstitutets importverksamhet av film. Utredaren konstaterar att Filminstitutet bedriver egen import av film samtidigt som man stödjer externa importörer av film och därmed konkurrerar med sina egna bidragsmottagare. Utredningen anser inte att institutet skall importera film utan att man i stället skall inrikta sig på att stimulera andra fria importörer att utveckla sin verksamhet.

Remissinstanserna: Filminstitutet, Filmstudiorörelsen och Svenska Teaterförbundet motsätter sig utredningens förslag om att avveckla institutets filmimportverksamhet. Instanserna menar att institutets verksamhet inte konkurrerar med andra importörers verksamhet utan i stället kompletterar dessa.

OFF, Göteborgs Filmfestival, Folkets Bio, FilmCentrum, Föreningen för animerad film, Sveriges Filmuthyreförening m.fl. anser att institutets import av vuxenfilm bör avvecklas och att de medel som går till denna verksamhet i stället skall kanaliseras som stöd till fria importörer av kvalitetsfilm.

Folkets Bio och Filmuthyreföreningen, som båda representerar externa filmimportörer, anser dessutom att institutets importverksamhet inte bedrivs på konkurrensneutrala villkor.

Skälen för regeringens förslag: Liksom verksamheten riktad till barn och ungdom kan denna verksamhet också indelas i en intern och en extern del.

De externa stöd som utgår från avdelningen är import- och lanseringsstöd, visningsstöd samt repertoarbreddningsstöd. Samtliga dessa externa stödpro-

gram har presenterats under föregående avsnitt och har samma form och syfte här frånsett att de här avser vuxenfilm. Utöver dessa stöd finns inom denna del ett stöd till återkommande kortfilmsmanifestationer.

Filminstitutet bedriver ett omfattande eget regionalt filmutvecklingsarbete för att stödja filmens roll i det lokala kulturlivet. Arbetet är rikstäckande och syftar till att stärka samspelet mellan biografer, föreningar och kommuner och till att hitta metoder för att öka publiken på biograferna samt att bredda utbudet av film.

För att bredda utbudet av film bedriver institutet också en egen distributionsverksamhet för såväl lång- som kortfilm. Verksamheten bedrivs på så sätt att man köper in rättigheter för nyproducerade filmer, dels övertar rättigheter för äldre filmer när andra distributörer på kommersiella villkor inte är villiga att förlänga rättigheterna. Verksamheten har lett till att institutet har kunnat bygga upp en bank av filmer som man kan erbjuda biografer, skolor och institutioner att hyra.

Främjandet av visning och spridning av värdefull film utgör en central del i Filminstitutets filmkulturella verksamhet. Regeringen anser att verksamheten bör fortsätta i samma omfattning som tidigare, vilket innebär att den bör erhålla ett bidrag på 6 miljoner kronor för tiden den 1 januari - den 30 juni 1993.

Filminstitutet begär i sin anslagsframställning för budgetåret 1993/94 en förstärkning på 2,5 miljoner kronor för införandet av ett nytt stödprogram för att stödja uppkomsten av regionala filmverkstäder ute i landet. Regeringen anser inte att det i dagsläget finns en tillräckligt genomarbetad behovsanalys för att införa ett sådant nytt stödprogram.

Filminstitutet har tidigare bedrivit en egen import av vuxenfilm. Denna importverksamhet är exempel på sådan verksamhet som bedrivs såväl av institutet som av andra externa aktörer. Som framgår under avsnitt 6 punkt C anser regeringen att Filminstitutet inte skall bedriva sådana verksamheter som bedrivs eller kan bedrivas av andra visningsorganisationer eller företag. Vad gäller institutets filmimport har denna problematik accentuerats genom att flera fria filmimportörer hävdar att Filminstitutets verksamhet har bedrivits på ett sätt som inte ansetts vara konkurrensneutralt gentemot övriga importörer.

Mot bakgrund av vad som framkommit ovan anser regeringen att Filminstitutets importverksamhet av vuxenfilm bör avvecklas. Det medel som härigenom frigörs bör i stället förstärka stödet till externa filmimportörer.

Sammantaget bör Filminstitutets avsätta minst 2 miljoner kronor för import- och lanseringsstöd för tiden 1 januari till 30 juni 1993, vilket innebär en kraftig förstärkning av stödet jämfört med dess nuvarande omfattning. Övrig extern verksamhet bör bedrivas i samma omfattning som tidigare.

Regeringens förslag: Staten lämnar bidrag till finansieringen av Filminstitutets ledning och styrelse motsvarande den del av institutets totala verksamhet som avser det filmkulturella uppdraget.

Skälen till regeringens förslag: Den dagliga ledningen för institutet sköts av en verkställande direktör. Till sin hjälp har denne en vice verkställande direktör som också fungerar som administrativ chef för verksamheten. Institutets ledning utses av dess styrelse.

Som rådgivande organ har institutets ledning och styrelse förvaltningsrådet som består av representanter för olika intressegrupper inom film, TV, och videobranschen.

I avvaktan på den fördjupade anslagsframställningen inför budgetåret 1994/95 beräknar regeringen att 2 miljoner kronor bör utgå till ledning och styrelse vad gäller den filmkulturella verksamheten.

6.6 Administrativ service

Regeringens förslag: Staten lämnar bidrag till finansieringen av Filminstitutets administrativa service motsvarande den del av institutets totala verksamhet som avser det filmkulturella uppdraget.

Skälen till regeringens förslag: Verksamheten innefattar en personal- och en ekonomiavdelning som bedriver normala för sådana avdelningar förekommande arbetsuppgifter.

Till verksamheten hör också reception, vaktmästeri, transport och Filmhusets egna biografer. Kostnaderna för dessa avdelningar belastar dock inte denna verksamhet utan fördelas ut på institutets övriga verksamheter.

Regeringen anser att institutets administrativa service i stort bör ha samma omfattning som tidigare. Till verksamheten bör därför utgå ett bidrag på 785 000 kronor för tiden 1 januari - 30 juni 1993. Regeringen utgår vidare ifrån att verksamheten tillskjuts medel från de områden som nedan presenteras under avsnitt 6.7. Regeringen bedömer att den administrativa servicen på detta sätt kan tillskjutas ytterligare 1,75 miljoner kronor för tiden den 1 januari - den 30 juni 1993.

Inför kommande verksamhetsår bör den nya styrelsen se över institutets administrativa service för att klargöra hur verksamheten bör utformas för att bäst tjäna sitt syfte.

Inom Filminstitutet finns det ett antal verksamheter som bedrivs under näst intill kommersiella villkor. Dessa verksamheter är filmhusateljéerna, Rotebrolaboratoriet, fastighetsavdelningen samt institutets externa biografer i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Gemensamt för dessa verksamheter är att de får betydande intäkter från privatkunder, företag eller institutioner som nyttjar deras tjänster. Sammantaget beräknas dessa verksamheter ge en vinst med 3,5 miljoner kronor för verksamhetsåret 1993/94. Som berörts ovan anser regeringen att dessa medel bör tillföras avdelningen för administrativ service.

Filmhusateljéerna är sedan år 1991 ett dotterbolag som ägs till fullo av Filminstitutet. Verksamheten är förlagd till Filmhuset där man bedriver uthyrning av ateljéer, teknisk utrustning samt biträder med ateljépersonal. Verksamheten bedrivs på fullt kommersiella villkor.

Rotebrolaboratoriet renoverar skadad film men bedriver också en verksamhet som syftar till att förebygga skador och slitage på filmer. Vidare erbjuder man muséer och andra institutioner reprofotografering.

Filminstitutets fastighetsavdelning är den avdelning inom institutet som ger störst överskott, ca 4,5 miljoner kronor per år. Överskottet beror på det faktum att man hyr ut nästan halva Filmhuset till andra verksamheter; största hyresgästen är Dramatiska Institutet. Filminstitutet har meddelat att avgiften för tomträttsavgälden kommer att höjas med ca 2,5 miljoner kronor och att man som kompensation för detta har för avsikt att kräva höjda anslag.

Regeringen anser att en eventuell höjning av tomträttsavgälden skall, liksom alla icke förväntade merkostnader, bemötas med allmänna besparingar av institutets verksamhet inom ramen för de prioriteringar som satts upp.

Filminstitutets externa biografverksamhet i Stockholm, Göteborg och Malmö har delvis tillkommit som ett led i den egna distributions-verksamheten. Genom att vara både distributör och biografägare kan institutet garantera visning av filmer man köpt in. En annan orsak till institutets biografverksamhet är att man inte äger visningsrättigheterna till alla de äldre filmer som man har i sitt arkiv. Dessa filmer kan därför endast visas för slutna sällskap i egna biografer.

6.8 Bidrag till konstnärsnämndens filmstöd

Regeringens bedömning: Staten bibehåller ansvaret för finansieringen av Konstnärsnämndens stöd till kortfilmsproduktion m.m.

Utreddarens förslag: Filmutredningen anser att staten stöd till filmproduktion utnyttjas bäst om det koncentreras till Filminstitutet och menar därför att det statliga stödet till konstnärsnämndens kortfilmsstöd bör avvecklas.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är övervägande positiva till ett fortsatt statligt bidrag till Konstnärsnämndens stöd till kortfilmsproduktion.

Skälen för regeringens bedömning: Konstnärsnämndens filmstöd är ett projektstöd som främst inriktas mot stöd för produktion av kortfilm. Under hösten 1992 fördelades stödet på 19 olika projekt.

Konstnärsnämnden konstaterar i sin anslagsframställning för budgetåret 1993/94 att efterfrågan på filmstödet vida överstiger dess storlek och begär därför en förstärkning av stödet med 2,1 miljoner kronor

Regeringen anser det värdefullt att det finns en miljö utanför Filminstitutet till vilken filmare kan vända sig för att söka stöd för sina kortfilmsprojekt. Vi anser därför att det statliga stödet till Konstnärsnämnden bör kvarstå i samma omfattning som hittills varit fallet. Medel för för verksamheten vad avser första halvåret 1993 finns budgeterade under anslaget Filmstöd.

7 Anslagsfrågor

Regeringen förslag: Anslaget till *Filmstöd* ersätts fr.o.m. nästa budgetår av två nya anslag, *Stöd till svensk filmproduktion m.m.* samt *Stöd till filmkulturell verksamhet*. För dessa ändamål under tiden 1 januari till 30 juni 1993 anslås två motsvarande anslag på tilläggsbudget om 30 750 000 kr respektive 16 035 000 kr.

Skälen för regeringens förslag: I statsbudgeten för budgetåret 1992/93 finns under elfte huvudtitelns uppfört ett reservationsanslag, Filmstöd, på 65 513 000 kr. Då det nya filmavtalet väsentligen förändrar det statliga filmstödet utformning bör stödet i fortsättningen, dvs. från och med nästa statsbudget, delas upp på två olika anslag, kallade Stöd till svensk filmproduktion m.m. samt Stöd till filmkulturell verksamhet.

I avvaktan på ett nytt film- och videoavtal har utbetalningar från det nuvarande anslaget skett endast för perioden den 1 juli - den 31 december 1992. Anslaget har därvid belastats med sammanlagt 33 399 000 kr för de olika stödformerna varför det nu återstår 32 114 000 kr att disponera under resten av budgetåret 1992/93. Ändamålet med vissa anslagsposter under anslaget kommer att finnas kvar i det nya bidragssystemet. Detta gäller anslagsposterna Främjande och spridning av värdefull film, Filmkulturella insatser för barn och ungdom samt Bidrag till projekt på filmområdet, den sistnämnda posten disponeras av Konstnärsnämnden. De ifrågavarande anslagsposterna bör därför kunna användas för sådana ändamål under resten av innevarande budgetår. Även om ändamålet för anslagsposterna tre och fem kvarstår, avser posterna delvis andra verksamheter för resterande del av budgetåret, vilket förklarar skillnaden i anslagsposternas storlek mellan första och andra delen av budgetåret.

För övriga delar av det nya filmstödet finns däremot inte direkta motsvarigheter på det nuvarande anslaget Filmstöd. Därför bör medel för dessa tas upp på de två nya anslag som fr.o.m. nästa budgetår skall inrymma hela filmstödet. På det sättet kommer eventuella anslagsbehållningar att direkt flyta in i på rätt anslag vid det kommande budgetårsskiftet.

Medelsbehovet för budgetåret 1992/93 framgår av följande sammanställning. Det är att märka att anslaget Filmstöd kommer att belastas med endast 51 513 000 kr under innevarande budgetår och att det följaktligen uppkommer en besparing på 14 000 000 kr i förhållande till det belopp med vilket det anslaget finns uppfört i statsbudgeten. Denna besparing bör dras ifrån begärda anslagsbelopp på tilläggsbudget när merkostnaden för det nya filmavtalet under innevarande budgetår räknas fram.

Budgetåret 1992/93		
	1992 juli-december	1993 januari-juni Regeringens förslag
<i>Bidrag från anslaget Filmstöd</i>		
1. Bidrag till Filmfonden	15 080 000	—
2. Produktionsgarantier till svensk kortfilm	1 828 000	—
3. Främjande och spridning av värdefull film	5 538 000	6 000 000
4. Bidrag till filmkulturella ändamål	3 586 000	—
5. Filmkulturella insatser för barn och ungdom	3 653 000	11 000 000
6. Stöd till biografer	2 600 000	—
7. Bidrag till projekt på filmområdet.	1 114 000	1 114 000
<i>Beräknade bidrag från anslaget Stöd till svensk filmproduktion m.m.</i>		
Statsbidrag till film- och videoavtalet		30 750 000
<i>Beräknade bidrag från anslaget Stöd till filmkulturell verksamhet</i>		
Arkivverksamhet		9 000 000
Publikationer och information		4 250 000
Styrelse och ledning		2 000 000
Administrativ service		785 000
<i>Summa</i>	<i>33 399 000</i>	<i>64 899 000</i>

Det nya filmavtalet leder till en helårskostnad för staten på 129 798 000 kr, vilket innebär en ökning med 63 000 000 kr i förhållande till det tidigare. Regeringen återkommer i 1993 års budgetproposition när det gäller medelsbehovet för budgetåret 1993/94.

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner de ekonomiska förpliktelser som följer av det nya film- och videoavtalet (avsnitt 5.1)
2. bemyndigar regeringen att medverka vid bildandet av stiftelsen Svenska Filminstitutet i enlighet med särskilt avtal (avsnitt 5.5).
3. godkänner att staten övertar ansvaret för finansieringen av olika filmkulturella verksamheter hos Filminstitutet (avsnitt 6.1 - 6.4).
4. godkänner grunderna för bidragsgivning till finansieringen av Filminstitutets styrelse och ledning samt administrativa service (avsnitt 6.5 och 6.6).
5. till *Stöd till svensk filmproduktion m.m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1992/93 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 30 750 000 kr (avsnitt 7).
6. till *Stöd till filmkulturell verksamhet* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1992/93 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 16 035 000 kr (avsnitt 7).

Utredningens sammanfattning av betänkandet filmproduktion och filmkulturell verksamhet i Sverige (SOU 1991:105)

Prop. 1992/93: 10
Bilaga 1

I utredningens direktiv ingår det att jag skall belysa behovet av ett statligt ansvarstagande inom filmområdet, samt att redovisa alternativa modeller för framtida kulturpolitiska insatser. Dessutom ingår det i uppdraget att analysera det nuvarande filmstödet och att belysa förutsättningarna för ett nytt film- och videoavtal.

1 Utgångspunkter för arbetet

Jag har arbetat med följande utgångspunkter i samband med utredningens genomförande.

Svensk film har finansieringsproblem

Svensk film har finansieringsproblem genom att intäkterna till Filminstitutet minskar. Detta har inneburit att jag har sökt efter nya och stabila intäktskällor för institutet.

Effektiviteten i stödsystemet har ifrågasatts

Allt fler hävdar att konstruktionen av nuvarande stödsystem varken stimulerar produktionen av kvalitetsfilm eller ger något stöd för att utveckla en lönsam filmindustri.

Filminstitutets organisation har ifrågasatts

Filminstitutets verksamhet innefattar ett stort antal områden. Institutet delar både ut stöd till filmproduktion och är själv involverad som finansiär och producent. Institutet lämnar stöd för import av utländsk film till Sverige, men uppträder också själv som importör. Institutet ansvarar också för hela den s.k. filmkulturella verksamheten.

Det har inte varit möjligt att värdera effektiviteten i Filminstitutets verksamhet på den korta tid som stått till mitt förfogande. En viktig del i mina förslag är dock att jag anser att Filminstitutets verksamhet tydligare bör uppdelas, så att frågor som berör stödet till filmproduktion hanteras tydligt avskilt från de filmkulturella frågorna. Jag anser vidare att styrelsen skall få ett tydligare ansvar för hela verksamheten.

Genom de förslag till finansiering som lämnas kommer styrelse och ledning att ges bättre förutsättningar att också bedöma effektiviteten i verksamheten. Jag förutsätter att den styrelse som utses är beredd att ta detta större ansvar.

Den svenska filmpolitiken syftar till att stimulera produktion och distribution av värdefull svensk film. Detta antas av en del stå i motsats till att den film som produceras också skall vara kommersiellt lönsam. Jag anser att det svenska stödet för svensk filmproduktion också i fortsättningen skall baseras på önskemål om att stödet skall stimulera produktion av konstnärligt värdefull film. Samtidigt står det fullständigt klart att inget stödsystem ensamt kan garantera att det i framtiden ges möjligheter för svensk filmproduktion. Ett stödsystem måste också stimulera till produktion och marknadsföring av filmer som drar en sådan publik att rimlig lönsamhet kan uppnås i branschen. Först då skapas förutsättningar för en långsiktig uthållig svensk filmproduktion.

Nuvarande ägarstruktur är oförändrad

Det har inte legat inom ramen för utredningen att analysera den svenska biografstrukturen bl.a. med avseende på ägarstrukturen och konkurrensförhållandena, varför jag har arbetat med förutsättningen att biografstrukturen är oförändrad. Det är dock värt att påpeka att de båda stora biografkedjorna svarar för ca 70 % av marknaden om man räknar antalet biografbesökare.

2 Sammanfattning av utredningens förslag

Ett nytt filmavtal bör och kan träffas

Jag har haft i uppdrag att föra formella förhandlingar med olika parter. Efter omfattande samtal och överläggningar anser jag att det finns förutsättningar för ett nytt film- och videoavtal, samt att det finns förutsättningar för en stabil finansiering av Filminstitutets verksamhet. Utan ett samarbetsavtal mellan staten och branschens parter finns det små förutsättningar för en svensk filmproduktion. Ett sådant alternativ har jag bedömt vara vare sig önskvärt eller realistiskt. Sverige skulle då riskera att inom Europa vara det enda land som inte hade en egen filmproduktion. I kapitel 7 beskriver jag möjligheten för att staten tar över ansvaret för finansieringen av Filminstitutet. Ett sådant alternativ är ekonomiskt genomförbart med de förutsättningar jag redovisar. Jag förutsätter dock att mitt förstahandsalternativ kan genomföras.

Nya finansieringskällor

Jag föreslår att upphovsrättslagen ändras, så att det utgår en ersättning till upphovsmännen för den hemkopiering som sker. Ersättningen till upphovsmännen bör ske genom en upphovsrättslig avgift på oinspelade video- och ljudkassetter. Avgiften föreslås bli arton kronor per videokassett och två kronor per ljudkassett. Det ligger inte inom ramen för mitt utredningsuppdrag att

självständigt utreda den upphovsrättsliga lagstiftningen. Mitt förslag till ändring av upphovsrättslagen läggs fram under förutsättning att upphovsmännen är beredda att avsätta en del av sin ersättning till Filminstitutet. Det ligger i upphovsmännens egna intressen att stödja den svenska filmproduktionen. Efter överläggningar med de upphovsrättsliga organisationerna bedömer jag att minst 40 % av den upphovsrättsligt grundade ersättningen för videokassetter kan avsättas till Filminstitutet.

De nuvarande avtalsparterna förutsätts lämna bidrag i samma omfattning som nu.

Förslaget innebär vidare att Sveriges Television AB och Nordisk Television AB blir nya avtalsparter och att de deltagar på lika villkor. Ett rimligt årligt bidrag från Sveriges Television AB är 20 miljoner kronor och från Nordisk Television AB 10 miljoner kronor. Tillskottet från den upphovsrättsliga avgiften och från televisionsföretagen på sammanlagt ca 93 miljoner kronor innebär att institutet får en ny långsiktig finansieringsgrund, som är ett villkor för att den svenska filmproduktionen skall få en tillräcklig omfattning.

Ett nytt stödsystem

Jag föreslår att det införs ett nytt stödsystem för den svenska filmen. Mitt förslag innebär att det kommer att finnas ett förhandsstöd och ett efterhandsstöd och att de i kronor räknat blir lika stora.

Förhandsstöd

Förhandsstödet består av stöd för spelfilm och ett särskilt stöd för kortfilm. I förhandsstödet för spelfilm ingår både stöd för traditionell spelfilm och s.k. dokumentärfilm. Också stödet till kortfilm inrymmer stöd till alla slags kortfilmer inkl. dokumentära kortfilmer. På samma sätt ingår i dessa stödformer stöd till filmer för barn och ungdom. Jag förutsätter att Filminstitutets styrelse särskilt bevakar att filmer för barn och ungdom utvecklas och produceras.

För spelfilm gäller att förhandsstödet kan utgå med högst 80 % av produktionskostnaden och vara högst 10 miljoner kronor. Jag förutsätter att samma krav på kvalitet som hittills har uppställts skall gälla och att därför begreppet "värdefull" spelfilm kan kvarstå.

Innan förhandsstödet ram skall det avsättas resurser för distribution och marknadsföring. En riktpunkt för filmens distribution bör vara att den kan ha premiär på åtminstone tio platser samtidigt.

Totalt beräknas förhandsstödet kunna uppgå till 85 miljoner kronor per år, varav 26 miljoner kronor utgör stöd till svensk kortfilm.

Efterhandsstöd

Efterhandsstödet för spelfilm beräknas uppgå till 85 miljoner kronor och varje film kan få ett maximalt stöd på 8 miljoner kronor. En förutsättning för att efterhandsstöd skall utgå är att filmen har fått en biografpublik på minst 30

000 betalande besökare. Har den publiksiffran uppnått utgår ett stöd på 4 milj.kr. för att successivt öka till 8 miljoner kronor när publiksiffran är 110 000 betalande besökare.

Prop. 1992/93: 10
Bilaga 1

Övriga stödformer

Branschstödet ökar och i synnerhet ökar biografstödet. Biografstödet kompletteras med ett stöd som innebär att biograferna får ett stöd i relation till sin publik. Förslaget innebär att också de biografer som inte betalar någon avgift till Filminstitutet får ett visst stöd för sin verksamhet. Summan av dessa stödsatser innebär att det ekonomiska stödet till den svenska filmen ökar kraftigt. I nuläget kan stödet beräknas till ca 92 milj.kr., vilket skall jämföras med mitt förslag att stödet skall vara ca 170 milj.kr. En sådan ökning ger erforderliga ekonomiska resurser för en framgångsrik svensk filmproduktion.

Ökat ansvar för stiftelsens styrelse

Stiftelsens styrelse får ökat ansvar och ökad självständighet. Enligt min uppfattning är detta en viktig förutsättning för att styrelse och ledning skall kunna ta ansvar för helheten och därmed också för effektiviteten både ifråga om filmstödet och institutets egen verksamhet. Styrelsen bör därför få en mer självständig sammansättning. Detta innebär bl.a. att styrelsen inte skall ha en sammansättning där avtalets parter är representerade.

För den konstnärliga bedömningen av filmer som skall få förhandsstöd skall institutet ha anställda konsulenter. Konsulenterna skall ha tidsbegränsade anställningar på högst tre år.

Staten finansierar den filmkulturella verksamheten

I mitt förslag till nytt film- och videoavtal föreslår jag att genom avtalet finansieras enbart produktion av film, samt visst branschstöd och ett visst biografstöd. Det innebär att det inte avsätts några medel för den filmkulturella verksamheten och att staten inte lämnar några bidrag till avtalets ändamål. Staten svarar i stället helt för den filmkulturella verksamheten. Jag räknar med att staten bibehåller sitt totala ekonomiska stöd och att det stödet avsätts för filmkulturella ändamål. Stödet är för budgetåret 1991/92 64 299 000 kr och det ger erforderligt utrymme för en filmkulturell verksamhet. Genom en ändrad ansvarsfördelning finns det icke oväsentliga rationaliseringsmöjligheter, varför den totala filmkulturella verksamheten bör kunna öka. Filminstitutet bör t.ex. inte skaffa sig ytterligare egna biografer och bör inte heller bedriva en egen importverksamhet av film. Jag förutsätter att statens beställning av innehållet i den filmkulturella verksamheten blir målstyrd och långsiktig. Det bör inte ankomma på staten att föreskriva medlen för Filminstitutet t.ex. i form av antal tjänster m.m.

Ett helt statligt finansierat alternativ

Prop. 1992/93: 10

Bilaga 1

Visar det sig inte möjligt att få till stånd ett nytt film- och videoavtal föreslår jag att finansieringen av verksamheten i sin helhet blir ett statligt ansvar. I ett statligt alternativ utgår jag ifrån att verksamheten skall ha samma omfattning, som jag skissat i avtalsalternativet. Jag föreslår att staten finansierar ett sådant alternativ genom att biografbiljetter beläggs med mervärdesskatt och att den särskilda skatten på videokassetter bibehålls.

Sammanställning av remissyttranden över betänkandet filmproduktion och filmkulturell verksamhet i Sverige (SOU 1991:105)

Prop. 1992/93: 10
Bilaga 2

1 Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Riksskatteverket, Generaltullstyrelsen, Kabelnämnden, Arkivet för ljud och bild, Kommerskollegiet, Konsumentverket, Statens Pris- och konkurrensverk, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Konstnärsnämnden, Riksföreningen Våra Gårdar, Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Sveriges biografägarförbund, Sveriges Filmuthyrareförening, Föreningen Sveriges Filmproducenter, Svenska Videodistributörers Förening, Videohandelns samarbetsorganisation, Videouthyrarnas samarbetsorganisation, Sveriges Television, Nordisk Television AB, TV1000, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Göteborg filmfestival, Riksföreningen Folkets Bio, Filmcentrum, Sveriges Förenade Filmstudios, Sveriges förenade barn- och ungdomsfilmstudios, Bygdegårdarnas Riksförbund, Copyswede, Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM), Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI), Konstnärliga och Litterära Yrkesutövers Samarbetsnämnd (KLYS), Svenska gruppen av The International Federation of Producers of Phonograms and Videograms (IFPI), Svenska Teaterförbundet, Sveriges Dramatikerförbund, Svenska Kvinnors Filmförbund, Oberoende Filmars Förbund (OFF), Grossistförbundet Svensk Handel och Sveriges Köpmannaförbund.

Härutöver har skrivelser som berör utredningen inkommit från Unga Örnars Riksförbund, Olympia film, Svenska Institutet, Radiobranschens samarbetsråd, Göta film, Filmpool Nord, Föreningen för animerad film, Visningsnämnden samt en grupp välkända filmare, Roy Andersson, Agneta Elers-Jarleman, Stefan Jarl, Stig Larsson, Jan Lindqvist, Christina Olofson, Suzanne Osten, Göran du Rées, Jan Troell, Bo Widerberg (nedan benämnda Roy Andersson m.fl.)

Radiobranschens samarbetsråd och Grossistförbundet Svensk Handel instämmer i det yttrande som lämnats av Svenska Magnetband Institutet.

Copyswede, STIM, SAMI, KLYS och IFPI har lämnat ett gemensamt yttrande i frågan om upphovsrättslig avgift på tomkassetter. Till yttrandet har bifogats ett avtal mellan Copyswede, IFPI och Föreningen Sveriges Filmproducenter rörande fördelningen av de avgifter som skulle inkomma om utredningens förslag om upphovsrättsliga avgifter genomfördes.

Allmänt om remissvaren

Av de 52 remissinstanser som beretts möjlighet att yttra sig över filmutredningens slutbetänkande har 40 instanser inkommit med yttranden. Härutöver har 9 spontana skrivelser inkommit med anledning av utredningen.

Förslaget om en upphovsrättslig avgift på tomkassetter samt de föreslagna förändringarna vad gäller fördelningen av produktionsstödet är de frågor som generellt upptagit den största delen av remissinstansernas svar.

De statliga myndigheterna har främst inriktat sig på problematiken runt den föreslagna upphovsrättsliga avgiften medan film- och visningsorganisationerna också lagt stor vikt vid de övriga finansiella och filmkulturella frågorna. Många av avtalsparterna hänvisar till de kommande förhandlingarna och har därför valt att vara mycket kortfattade i sina remissvar.

Utredningen får av flera film- och visningsorganisationer lovord för sin beskrivning av kort- och dokumentärfilmens betydelse inom svensk film. Samma instanser är samtidigt kritiska till utredningens avsaknad av en genomgripande analys av problemen inom svensk film i dag. Den konstruktion som föreslås i utredningen anses i allt för hög utsträckning påminna om den nuvarande modellen. Vissa filmare och visningsorganisationer hävdar att utredningen i många stycken inte följt sina direktiv och därför till viss del bör kompletteras, framförallt anser man att problemen inom distributionssidan måste belysas mer ingående.

Videobranschens remissinstanser är kritiska till att utredningen inte på ett tydligare sätt speglar det ståndpunkter som man deklarerat vid underhandskontakter med utredaren.

Sammanfattning av remissinstansernas reaktioner

Förslaget om en tomkassettagift bemöts positivt av de flesta remissinstanserna. Flertalet statliga myndigheter är dock kritiska till avgiften. Dessa hävdar att förslaget i princip handlar om att återinföra kassettskatten, vilket man inte anser att det finns skäl att göra.

Vad det gäller den övriga finansieringen av filmstödet anser huvuddelen av film- och visningsorganisationerna att staten kraftigt bör höja sitt anslag. Flertalet av dessa remissinstanser jämför filmstödet med det mångdubbelt större teaterstödet. 90 miljoner kronor nämns av många som en rimlig nivå för det direkta statliga stödet. Vidare anser dessa instanser att staten på ett tydligare sätt än i dag bör ta ett helhetsansvar för såväl filmproduktionen som för den filmkulturella verksamheten. På detta sätt hoppas man att filmstödet i framtiden ska bli mindre beroende av film- och videoavtalet än det är i dag.

TV-bolagen och videoorganisationerna tycker alla att de föreslagna avgifterna till Filminstitutet är för höga och menar att deras behållning av avtalet är för litet. Samtliga deklarerar emellertid att de är intresserade av att delta i de kommande förhandlingarna om ett nytt avtal.

Riksskatteverket är den enda remissinstans som förordar utredningens andra alternativ, med mervärdesskatt på biobiljetter. *SVT*, *Folkets Bio* och *Sveriges Filmuthyrareförening* anser att alternativet är värt att närmare utreda och är kritiska till att utredaren ägnat detta så lite tid.

De flesta *film- och visningsorganisationerna* kan tänka sig ett system med för- och efterhandsstöd. Flertalet vill dock att efterhandsstödet ska vara relaterat till någon form av kvalitetskrav samt att även besökare vid slutna föreställningar ska inräknas i besöksantalet. I linje med detta anser man att även biografstödet skall vara förenat med ett krav på att visa kvalitetsfilm.

Utredningens förslag att Konstnärsnämndens kortfilmsstöd ska dras in och att stödet istället ska koncentreras till Filminstitutet möts av kraftig kritik från såväl *Konstnärsnämnden* och *fria filmare* som av *Filminstitutet*. Man betonar vikten av det finns flera "adresser" att söka stöd hos för att därigenom garantera ett mångskiftande utbud av kortfilmer.

Förslaget om att dela upp Filminstitutet i en produktionsdel och en del för de filmkulturella aktiviteterna där staten endast finansierar den senare kritiserar kraftigt av *Filminstitutet* självt. Man betonar vikten att staten tar sin del av ansvaret inom båda dessa områden. Oberoende av strukturen hos verksamheten anser institutet att dess styrelse ska ha ett helhetsansvar för den totala verksamheten. Utanför institutet är man emellertid positiv till en tudelning av dess verksamhet. Många av film- och visningsorganisationerna anser att det skulle leda till en klarare ansvarsfördelning och dessutom menar man att en statlig finansiering av filmkulturen skulle garantera ett jämnare inkomstflöde till denna verksamhet. Även *SPK* förordar en delning av verksamheten.

Utredningens förslag om att knyta Visningsnämnden närmare Filminstitutet stöds endast av *Visningsnämnden* och *institutet* självt. Alla mottagare av Visningsnämndens stöd förordar en så självständig visningsnämnd som möjligt, helst helt utan koppling till Filminstitutet.

Endast ett fåtal instanser har kommenterat utredningens förslag om konsulenter för fördelning av förhandsstödet. *Filminstitutet*, *OFF*, *Svenska Kvinnors Filmförbund*, *Sveriges Filmuthyrareförening*, *Svenska Teaterförbundet*, *SVT* och *KLYS* uttalar sig dock alla för någon form av konsulentsystem.

Samtliga filmimportörer utanför Filminstitutet är positiva till utredningens förslag om att lägga ner importverksamheten vid institutet som man anser är både ineffektiv och skapar en ojämn konkurrenssituation. *Filminstitutet* och filmstudiorörelsen vill att importverksamheten fortlever som i dag.

För att på ett överskådligt sätt kunna presentera remissinstansernas reaktioner på utredningen har denna sammanställning indelats i tre olika avsnitt:

1. Finansiering av filmstödet
2. De olika stödinsatsernas storlek och form
3. SFI:s struktur och funktion

Punkt ett indelas i två huvudområden. I första delen presenteras reaktionerna på förslaget om en tomkassettavgift och i den andra reaktionerna på förslagen om bibehållna biograf- och videoavgifter samt TV-kanalernas bidrag. Här behandlas också remissinstansernas kommentarer till det statliga stödets utformning och storlek.

Under punkt två presenteras remissinstansernas reaktioner på utredningens förslag om vad som ska stödjas, hur stort stödet skall vara samt under vilka förutsättningar de olika stödåtgärderna skall utgå.

Under punkt tre behandlas slutligen alla reaktioner som har att göra med utredningens förslag om en uppdelning av Filminstitutets verksamhet i en produktionsdel och en filmkulturell del samt övriga förslag som berör Filminstitutets organisation och funktion.

3 Finansiering av filmstödet

3.1 Upphovsrättsavgifter

Utredningen föreslår i sitt förstahandsalternativ att en upphovsrättslig avgift införs på oinspelade video- och ljudband. Man anser att det är rimligt att rättighetsinnehavarna kompenseras för det ökade utnyttjande av deras verk som privatkopiering innebär. Avgiften föreslås bli 18 kronor för videokassetter och två kronor för audiokassetter. Förslaget läggs fram under förutsättning att upphovsmännen är beredda att frivilligt avstå en del av de medel som flyter in. Efter överläggningar med de upphovsrättsliga organisationerna bedömer utredaren att minst 40% av den upphovsrättsligt grundade ersättningen för videokassetter kan avsättas till Filminstitutet.

Positiva till utredningens förslag

Copyswede, KLYS, STIM, SAMI, IFPI, Filminstitutet, Sveriges Förenade Filmstudios, Föreningen för animerad film, Bygdegårdarnas Riksförbund, Sveriges Förenade Filmstudios, Riksföreningen Våra Gårdar, Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Föreningen Sveriges Filmproducenter, Sveriges Filmuthyreförening, Sveriges Videodistributörers Förening, Videohandelns samarbetsorganisation, Videouthyrarnas samarbetsorganisation och Konstmärdsnämnden stöder utredningens förslag om upphovsrättsliga avgifter på tomkassetter. Filminstitutet ser positivt på det faktum att det slutits

en frivillig överenskommelse mellan Copyswede, IFPI och Föreningen Sveriges Filmproducenter som innebär att 40% av de influtna avgifterna ska avsättas för främjandet av produktion av ny svenska film. Konstnärsnämnden påpekar i sitt remissvar att om det befinns önskvärt att återföra en del av medlen till rättsinnehavarna i form av konstnärsbidrag så är nämnden beredd att ansvara för en sådan fördelning

Upphovsmannaorganisationerna *Copyswede*, *KLYS*, *STIM*, *SAMI* och *IFPI* stöder utredningens förslag om en upphovsrättslig avgift i alla dess delar. Organisationerna framhåller att ensamrätten att framställa exemplar av skyddade verk är ett grundläggande element i upphovsrätten och en garanti för att rättsinnehavarna ska kunna få en rimlig ersättning för gjorda investeringar. Man hävdar att de inskränkningar som gjorts i 11§ upphovsrättslagen mot denna ensamrätt, och som möjliggör för privatpersoner att framställa exemplar av skyddade verk, i dag har fått en helt annan betydelse än de hade när de tillkom. Organisationerna anser vidare att den privatkopiering på ljud- och videoband som den nya tekniken tillåter nu vållar upphovsmännen sådan skada att lagstiftning måste till för att skydda dem. Man noterar dessutom att utredningens avgiftsförslag ligger helt i linje med de regler som redan finns i ett flertal europeiska länder och att det därför inte finns någon anledning att invänta eventuellt kommande EG-direktiv.

Organisationerna konstaterar också att införandet av denna form av kassettersättning ger många svenska upphovsmän och utövande konstnärer chansen att komma i åtnjutande av motsvarande rätt till ersättning i andra länder.

Upphovsmannaorganisationerna bifogar till sitt gemensamma yttrande ett avtal mellan Copyswede, IFPI och Föreningen Sveriges Filmproducenter rörande inkassering och fördelning av en upphovsrättslig avgift på oinspelade band, kassetter. Avtalet, som utgår ifrån att den föreslagna avgiften införs, berör endast fördelningen av videokassettagifter; fördelningen av inkomna medel för audiokassetter kommer att regleras vid en senare tidpunkt. Parterna har i avtalet överenskommit om att de medel som inkommer från den föreslagna videokassettagiften skall fördelas enligt nedan, efter det att inkasseringskostnaderna erlagts:

- 33% till Föreningen Sveriges Filmproducenter för alla filmproducenters egna samt förvärvade rättigheter.
- 67% till Copyswede och IFPI för övriga rättigheter

De två parterna ovan har vidare överenskommit om att var och en av sin andel avsätter medel som motsvarar 20% av det *totalt* insamlade beloppet till stöd för produktion av svensk film. Medlen ska användas "på sätt parterna senare överenskommer om med berörda myndigheter och/eller organisationer".

Överenskommelsen innebär emellertid att denna fördelning endast ska gälla under förutsättning att avgiften för vidoavgifter blir minst 18 kr per kassett. Avtalet gäller till utgången av år 1995 och förlängs därefter med ett år i taget såvida inte någon part säger upp det.

OFF, Svenska kvinnors Filmförbund, Svenska Teaterförbundet, Sveriges Dramatikerförbund, FilmCentrum och Roy Andersson m.fl. stöder utredningens förslag under det villkoret att filmare och filmarbetare ingår som parter i det nya avtalet då man anser att dessa grupper, genom den nya finansieringskonstruktionen, bidrar till en väsentlig del av filmstödet. Kan dessa grupper inte bli nya parter i avtalet anser Svenska Kvinnors Filmförbund att upphovsrättsmedlen tillförs en fond där upphovsmännen får ett avgörande inflytande över användandet av medlen. OFF och Svenska Teaterförbundet instämmer i övrigt i de upphovsrättsliga organisationernas remissvar i denna fråga.

Sveriges videodistributörers förening anser att även videodistributörer lider skada av privatkopiering då dessa innehar mångfaldigande- och spridningsrättigheterna till filmerna. Därför menar man att en del av de inkomna avgifterna även borde kunna tillfalla videodistributörerna.

SVT motsätter sig inte idén att införa en upphovsrättslig avgift på oinspelade kassetter. Vid ett eventuellt införande av en upphovsrättslig avgift förutsätter man dock att även SVT har rätt till ersättning för de program till vilka SVT har rättigheterna. De praktiska problemen inför en sådan fördelning bör, enligt företaget, lösas med aktiv medverkan från SVT.

Föreningen Sveriges Filmproducentier anför i sitt remissvar att det statliga ansvaret inom filmområdet inte får stå och falla med att rättighetsinnehavarna avstår från en intäkt som borde tillkomma dem oavhängigt av hur den statliga filmpolitiken utformas.

Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet har inget att invända mot utredningens förslag om en upphovsrättslig avgift.

Kommerskollegiet tar inte ställning för eller emot de i utredningen presenterade förslagen. Istället inriktar man sig på att undersöka huruvida det föreslagna filmstödet är förenligt med Sveriges internationella åtaganden ifråga om offentliga stödåtgärder. Vad gäller problematiken kring det upphovsrättsliga frågorna hänvisar kollegiet till de förslag inom det immaterialrättsliga området som nyligen lagts fram inom GATT-förhandlingarna. Enligt Kommerskollegiet strider inte filmutredningens förslag om en upphovsrättslig avgift mot dessa förslag. Kollegiet noterar vidare att särskilda bestämmelser för att främja kulturella frågor inom en snar framtid kommer att införas i Romfördraget i och med fördraget om den europeiska unionen. Dessa bestämmelser kommer att innebära att det ges större möjlighet att, inom ramen för Romfördraget, ge statligt stöd till kulturella ändamål.

Negativa till utredningens förslag

Generaltullstyrelsen avstyrker utredningens förslag om en upphovsrättslig avgift. Man konstaterar i sitt remissvar att kontrollnivån för den typ av avgift som utredningen föreslår är låg både vad gäller fysisk kontroll vid gränsen och efterkontroll hos importören. Vidare påpekar man att vid ett eventuellt svenskt medlemskap i EG kommer den fysiska kontrollen att begränsas till handeln med icke EG-länder vilket kan skapa ett stort inflöde av kassetter från

EG-länder utan motsvarande avgift. Styrelsen anser att den föreslagna avgiften, liksom den tidigare kassettskatten, kommer att leda till "administrativt krångel och onödig byråkrati" som man inte anser står i proportion till skatteuppbördens ringa storlek.

Skulle tullverket emellertid åläggas en kontrollfunktion vid ett införande av en upphovsrättslig avgift anser man att medverkan vid importtillfället skulle vara den bästa lösningen.

Kammarrätten i Stockholm hävdar att den upphovsrättsliga avgift som föreslås av filmutredningen är en ny form av den avskaffade kassettskatten. Samtidigt anser man emellertid att avgiften inte uppfyller regeringsformens krav på en skatt och att förslaget därför inte kan ligga till grund för lagstiftning.

Vidare hävdar Kammarrätten att den föreslagna avgiften inte kan definieras som upphovsrättslig då konsumenterna som betalar avgiften varken nyttjar ett upphovsrättsligt skyddat verk eller har träffat något avtal med upphovsmännen.

Kammarrätten anser att om finansiering av filmstödet ska ske med hjälp av upphovsrättsliga avgifter krävs betydligt mera djupgående analyser med erforderlig medverkan från såväl upphovsrättslig som skatterättslig expertis.

Konsumentverket anser att en övervägande del av inköpen av tomkassetter görs för att konsumenten av någon anledning vill tidsförskjuta sitt tittande. Ett sådant tidsförskjutet tittande anser verket inte kunna ligga till grund för en upphovsrättslig avgift och därför avstyrks utredningens förslag. En upphovsrättslig avgift på tomkassetter skulle enligt Konsumentverket särskilt drabba grupper som gamla, döva och personer med andra handikapp för vilka möjligheten att kopiera program har stor betydelse.

Sveriges köpmannaförbund framhåller att förbundet generellt verkar för en enhetlig skattesats för varor och tjänster. Förbundet anser att filmutredningens förslag om upphovsrättsliga avgifter på tomkassetter innebär att ett differentierat avgiftssystem bibehålls vilket skulle strida mot de intentioner riksdagen hade när man beslutade att avskaffa kassettskatten. Förbundet avvisar därför utredningen förslag.

Ett införande av upphovsrättsliga avgifter skulle, enligt Köpmannaförbundet, leda till flera negativa konsekvenser i form av höjda konsumentpriser, ökad inflation samt ökad gränshandel bl.a genom postorderförsäljning över gränserna. Detta menar man skulle kunna slå hårt mot svensk detaljhandel och i förlängningen också kunna försämra landets ekonomiska utveckling. Förbundet anser vidare att det är nödvändigt att först göra en noggrannare genomgång av Filminstitutets verksamhet och se över vilka interna rationaliseringsmöjligheter som finns innan beslut tas om att tillföra verksamheten mera pengar.

Svenska Magnetband Institutet hävdar att den föreslagna upphovsrättsliga avgiften är ett sätt att föra vidare den tidigare kassettskatten men under nytt namn. Institutet anser att detta tydligt framgår om man beaktar följande delar av förslaget:

- Om inte upphovsmännen "frivilligt" slussar vidare en stor del av denna avgift till filmstödet kommer ändringen i upphovsrättslagstiftningen inte att genomföras.
- Regeringen bestämmer ensidigt avgiftens storlek uppenbarligen utan någon som helst koppling till eventuell verklig skada.
- Avgiftsreglerna börjar gälla i samma ögonblick som skatten upphör.
- Avgiften är större än skatten.
- Samtidigt som skatten avvecklas upphör staten med vissa tidigare kulturstöd till upphovsmännen med motiveringen att de nu får inkomster via upphovsrättsavgiften.
- Utredningen betraktar slutligen alternativet att behålla skatten och inte införa upphovsrättsavgift som fullt acceptabelt.

Institutet påminner om att Riksdagen beslutat avskaffa kassettskatten men konstaterar utifrån genomgången av punkterna ovan att utredningens förslag i praktiken innebär att skatten istället höjs, vilket man inte kan acceptera.

Institutet hävdar vidare att införandet av en tomkassettagift skulle strida mot både internationella konventioner och tanken om skydd för privatsfärens användande av offentliga verk, så som den uttrycks i 11§ upphovsrättslagen. Man hävdar dessutom att erfarenheten visar att införandet av en så pass stor avgift eller skatt som utredningen föreslagit leder till en omfattande smuggling som omöjliggör en normal distributionsverksamhet, vilket i sin tur skulle nedbringa det totalt insamlade beloppet.

Skulle en avgift trots allt införas hänvisar institutet till den europeiska nivån på mellan 3 till 5 kr och konstaterar att utredningens föreslagna avgift ligger mellan tre och nio gånger över denna nivå. Man noterar också att utredaren själv redovisat att videoavgiften utomlands normalt är ca 1,5 gånger större än avgiften för audiokassetter. Skulle detta appliceras på den av utredningen föreslagna avgiften på audiokassetter skulle videoavgiften hamna på 3 kr

Om en upphovsrättslig avgift på den föreslagna nivån införs skulle, enligt institutet, avgiftsbelastningen för kassettrbranschen till filmstödet bli 50% vilket man anser bör jämföras med att filmbranschen betalar 10%, videobranchen också ca 10% och slutligen TV-bolagen mindre än 1 % av sin omsättning.

Grossistförbundet Svensk handel och Radiobranschens samarbetsråd instämmer i de åsikter som framförts av Svenska Magnetband institutet.

3.2 Övrig finansiering av filmstödet

TV-bolagens bidrag

Utredningen föreslår i sitt förstahandsalternativ att Sveriges Television skall öka sitt bidrag till Filminstitutet från 10 miljoner kronor till 20 miljoner kronor. I linje med detta föreslås Nordisk Television bidra med 10 miljoner kronor till institutet. Utredaren anser inte att det finns praktiska möjligheter att avgiftsbelägga kabel- eller satellitsändningar i Sverige.

Remissinstanserna: *Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Bygdegårdarnas Riksförbund, Riksföreningen Våra Gårdar och Konsumentverket* är positiva till utredningens förslag om TV-bolagens bidrag till Filminstitutet.

OFF, Svenska Teaterförbundet och Götafilm anser att televisionen i ett litet land som Sverige måste öppna sig än mer för externa producenter och filmare än vad den gör i dag och föreslår därför att TV-bolagen skall stödja filmen mer än vad utredningen föreslagit. *OFF* och *Götafilm* förutsätter också att Sveriges Television även i framtiden kommer att avsätta minst 10 miljoner kronor för samproduktioner och anser att Nordisk Television på motsvarande sätt borde avsätta 5 miljoner kronor.

OFF, Filminstitutet, Visningsnämnden, Konsumentverket, Riksföreningen Våra Gårdar och Videouthyrarnas samarbetsorganisation är positiva till förslaget att TV-bolagen blir nya avtalsparter.

Svenska Kvinnors Filmförbund, Föreningen för animerad film, Konsumentverket, Svenska Teaterförbundet, OFF och *Videouthyrarnas Samarbetsorganisation* förespråkar avgifter på sändningar via kabel och satellit. Teaterförbundet anser att en speciell fond bör skapas med hjälp av stödet från SVT och andra TV-bolag för samverkan mellan filmen och televisionen. Medlen bör fördelas med hjälp av producenter från både Filminstitutet och TV-området. *OFF* hävdar att TV3, Nordic, Filmnet, TV1000 och andra kabelbolag i dag kan visa svensk film "hutlöst billigt". Man är övertygad om det går att finna praktiska möjligheter att få ersättning från dessa bolag.

Sveriges Television avvisar såväl den föreslagna konstruktionen som beloppet som utredningen föreslår att bolaget ska betala till Filminstitutet. SVT anser att det måste finnas ett klarare samband mellan det stöd man ger Filminstitutet och den nytta som stödet i förlängningen kan ge televisionen. SVT vill inte utesluta att man kan ingå som part i ett kommande film- och videoavtal men betonar att avtalet har varit och bör förbli en frivillig överenskommelse mellan de ingående parterna och att en eventuell medverkan från televisionen måste bygga på företagets egna överväganden av vad som gagnar programverksamheten och ytterst den svenska TV-publiken. Den enligt Sveriges Television bästa modellen för företagets samverkan med andra intressenter inom filmbranschen är förhandlingar projekt för projekt. Ett sådant förfarande anser man skulle kunna kombineras med ett årligt åtagande på en viss ekonomisk nivå om samarbete av olika former.

SVT anser att utredaren i allt för liten omfattning redogjort för det stora stöd som televisionen redan i dag kanaliseras till filmen genom produktion av en lång rad stora filmprojekt. Sammantaget hävdar man att SVT står för en större andel av verksamheten inom svenskt filmskapande än någon annan enskild part.

Nordisk Television medger i sitt remissyttrande att man i sitt avtal med staten accepterat att medverka i svensk filmproduktion på ett sätt som motsvarar vad som gäller för var och en av kanalerna i Sveriges Television. Detta anser man emellertid inte betyda att man i kronor räknat ska betala lika mycket som kanalerna inom SVT. Man anser att hänsyn måste tas till verksamheter-

nas ekonomiska omfattning samt till det faktum att Nordisk Television för närvarande befinner sig i ett uppbyggnadsskede. TV-bolaget accepterar inte den i utredningens föreslagna nivån för bidrag till Filminstitutet. Man vill inte i sitt remissvar gå in på vad man tycker är en rimlig nivå utan hänvisar till de förhandlingar som kommer att äga rum under våren.

Liksom Sveriges Television vill även Nordisk Television framhålla att man redan i dag i hög utsträckning medverkar till att upprätthålla och utveckla kompetensen inom filmskapandet i Sverige

Biograf- och videoavgifterna

Utredningen föreslår att den tioprocentiga biografavgiften samt avgifterna på hyr- och köpvideogram förblir oförändrade.

Remissinstanserna: *Sveriges Biografägarförbund* anser att biografnäringen måste kompenseras för den kostnadsökning som den breddade mössen förorsakat om man ska kunna acceptera en bibehållen biografavgift till Filminstitutet. I linje med detta anser *Föreningen Sveriges Filmproducenter* att Mervärdesskatteutredningens förslag från 1987 om kvalificerat undantag från skatteplikt för rätt till biograffilm och videogram bör genomföras. Även *Sveriges Filmuthyreförening* konstaterar att breddningen av mervärdesskatten ökat kostnaderna och att detta krympt utrymmet väsentligt mellan alternativen SFI-avgift kontra mervärdesskatt. Föreningen vill påminna om att dessa kostnadshöjningar även indirekt påverkar distributören genom att filmhyresskalor, och därmed också ersättningen som filmuthyraren erhåller, pressas nedåt. Man utgår ifrån att denna fråga kommer att inta en central roll i de kommande förhandlingarna.

Svenska Videodistributörers förening och *Videohandelns samarbetsorganisation* deklarerar i sina remissvar att man tycker de föreslagna avgiftsnivåerna för hyr- och köpvideogram är för höga. Samtliga videoorganisationer kräver att det ska råda en neutral avgifts- och skattesituation mellan olika distributionsformer för rörliga bilder. I dag hävdar man att videobranchen belastas med 25% av sin omsättning medan biografnäringen och TV belastas med 9% respektive 0,2% av sin omsättningen.

Sveriges Videodistributörers förening och *Videouthyrarnas samarbetskommitté* kräver att avgifterna för köpvideogram helt ska tas bort för att därigenom uppnå konkurrensneutralitet gentemot försäljare (främst postorderförsäljning) baserade i utlandet. I motsats till detta anser *Videohandelns samarbetsorganisation* att samma avgiftsnivå bör gälla för hyr- och köpvideogram för att inte missgynna hyrmarknaden.

Det statliga filmstödet

I utredningens direktiv anges att utredarens förslag skall finansieras inom ramen för det nuvarande statliga filmstödet.

Remissinstanserna: *Götafilm*, *OFF*, *Bygdegårdarnas Riksförbund*, *Folkets Husföreningarnas Riksorganisation*, *Svenska Teaterförbundet*,

Folkets Bio och Sveriges Förenade Filmstudios anser att det statliga filmstödet är oacceptabelt lågt och därför måste ökas. Götafilm, OFF och Folkets Husföreningarna ställer sig alla frågande till varför filmen erhåller så mycket mindre stöd än teatern trots att filmen som konstform vänder sig till en bredare publik än teatern.

Svenska Teaterförbundet anser att staten bör öka sitt filmstöd med minst en tredjedel av vad det är i dag. Förbundet betonar också att det statliga filmstödet inte bara är en ekonomisk fråga som löses genom någon form av "industristöd" utan att filmpolitiken måste utgå från de allmänna mål för den statliga kulturpolitiken som riksdagen beslutat om.

Teaterförbundet menar att staten måste ta ett tydligare ansvar för att säkerställa svensk filmkonst och att den statliga filmpolitiken inte får stå och falla med film- och videoavtalet. Sveriges Dramatikerförbund stöder i denna fråga de åsikter som framförts av Svenska Teaterförbundet.

Folkets Bio och Sveriges Förenade Filmstudios anser att staten bör öka sitt stöd till de filmkulturella delarna med lika mycket som utredningen föreslår att produktionssidan ska förstärkas dvs. med ca 85%. Skulle inte detta gå att genomföra på lång sikt föreslår man att vissa av de delar som i utredningens förslag åvilar på staten förs över till att finansieras av filmavtalet.

Filminstitutet anser att staten, för att skapa förutsättningar för ett sexårigt avtal, bör utfästa sig att som ett minimum bidra med nuvarande anslags-belopp utökat med de förslag institutet framfört i anslutning till sitt remissvar.

3.3 Ett statligt finansieringsalternativ – med momsbelagda biobiljetter

Utredningen föreslår i sitt andrahandsalternativ att staten tar ett helhetsansvar för filmstödet om det inte är möjligt att få fram ett nytt film- och videoavtal. Filminstitutet föreslås även i detta alternativ kvarstå med i huvud-sak samma uppgifter som i dag. Finansieringen av institutet skulle ske dels genom att momsbelägga biobiljetter vilket beräknas inbringa 110 miljoner kronor dels genom att skatten på videoband kvarstår vilket skulle inbringa 130 miljoner kronor.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte kommenterat utredningens andra alternativ med momsbelagda biobiljetter. *Riksskatteverket*, som strävar efter att undantagen för mervärdesskatt ska vara så få som möjligt är den enda instans som förordat detta alternativ.

SVT, Folkets Bio och Svenska Filmuthyrareföreningen anser emellertid att alternativet är värt att närmare utreda och är kritiska till att utredaren ägnat detta så lite tid.

Filminstitutet, OFF, Grossistförbundet Svensk Handel, Svenska Köpmannaförbundet samt Våra Gårdar anser att momsalternativet bör undvikas. Filminstitutet anser att det vore mycket olycklig med ett helstatligt Filminstitut där film-, video-, och TV-bransch inte på ett naturligt sätt kan medverka i

institutet. Man menar att det är just denna samverkan mellan de olika aktörerna som gör institutet unikt.

Svenska Kvinnors Filmförbund och Roy Andersson m.fl. berör inte utredningens andra alternativ men presenterar istället ett eget alternativ. Man anser att den nuvarande ordningen med ett avtal mellan olika aktörer med anknytning till filmbranschen i många stycken har spelat ut sin roll. Roy Andersson m.fl. menar att det är dags för nödvändig förnyelse och visioner inom svensk film och "inte ett lappverk som bygger på ett filmavtal som överlevt sig själv!"

Både Roy Andersson m.fl. och Svenska Kvinnors Filmförbund anser att staten i stället borde upprätta en filmlag i linje med vad som redan finns i Danmark och Frankrike. Roy Andersson m.fl. anser att en sådan lag klart bör definiera vad som är konststöd och vad som industristöd.

Folkets Bio, Göteborgs filmfestival, Roy Andersson m.fl., Bygdgårdarnas Riksförbund och Sveriges Förenade Filmstudios anser att utredningens alternativ är för få och allt för lika den nuvarande situationen samt att vissa områden – främst problemen inom distributionen av film – är undermåligt behandlade. De kräver därför att en ny utredning genomförs eller att den nuvarande kompletteras.

4 De olika stödsatsernas storlek och form

För- och efterhandsstöd

Utredningen föreslår att stödet till spelfilmen ska delas upp på ett för- och ett efterhandsstöd. Förhandsstödet föreslås utgöra 40% och efterhandsstödet 60% av det totala spelfilmsstödet. Förhandsstödet är främst tänkt att rikta sig till debutanter och till konstnärlig film som inte kan antas kunna finansieras på marknadens villkor. Efterhandsstödet skall utgå i förhållande till hur höga publiksiffror en film erhåller.

Remissinstanserna: *Sveriges Filmuthyrareförening* och *Riksföreningen Våra Gårdar* stöder förslaget om införandet av ett för- och efterhandsstöd. *Våra Gårdar* är positivt till kopplingen mellan publikrespons och erhållande av stöd. Liksom flera andra instanser anser man dock att efterhandsstödet krav på 30 000 besökare bör sänkas för att fler filmer därefter skall kunna få del av stödet.

Filminstitutet och *Visningsnämnden* är i stort positiva till utredningens förslag om ett för- och efterhandsstöd. Institutet tror dock att utredaren något har överskattat de effekter som ett efterhandsstöd kan komma att få på svensk film. Man konstaterar dessutom att om utredningens regler för efterhandsstöd hade gällt under de senaste två åren hade 50% av medlen aldrig kunnat delas ut i brist på filmer som uppfyllt kriterierna. Ett sätt att motverka detta skulle, enligt institutet, vara att höja den övre gränsen för efterhandsstödet från 8 till 10 miljoner kronor. Visningsnämnden anser att minst en tredjedel av resurserna inom förhandsstödet skall avse produktion av barn- och ungdomsfilm.

Man betonar också vikten av att även publik vid slutna visningar ska inräknas vid bedömning av efterhandsstöd.

OFF, Svenska Kvinnors Filmförbund, Föreningen för animerad film, Roy Andersson m.fl., Folkets Bio, FilmCentrum, KLYS, och Svenska Teaterförbundet avvisar förslaget om efterhandsstöd i den form som utredningen presenterar. Ska det finnas ett efterhandsstöd anser dessa instanser att detta på något sätt måste vara relaterat till en kvalitetsfaktor samt att även publik vid slutna föreställningar bör inräknas.

OFF är, liksom Filminstitutet, mycket tveksamt till om ett efterhandsstöd skulle leda till att bättre och framförallt mer publikvänliga filmer produceras. Tvärtom ser man inom OFF en risk för produktion av ett stort antal filmer med mycket låg kvalitet. OFF föreslår att kortfilmsstödet först fördelas för sig och att resterande belopp därefter fördelas så att förhandsstödet erhåller 60% och efterhandsstödet 40% av det totala spelfilmsstödet. Av förhandsstödet anser man att 20% bör underställas någon form av kvalitetskrav. Vidare föreslår man att det av efterhandsstödet avsätts dels 5 miljoner kronor till de producenter som varje år producerar de bästa svenska filmerna dels – som experiment – 5 miljoner kronor till ett kvalitetsbaserat lanseringsstöd.

Folkets Bio skriver om efterhandsstödet att "denna form av samhällsstödd bidragsskapitalism förefaller oss vara en bisarr idé". Folkets Bio nämner 5 000 besökare som en tänkbar undre gräns för att erhålla efterhandsstöd. Svenska Kvinnors Filmförbund anser att förhandsstödet anser bör vara så pass stort att en film kan fullfinansieras enbart med hjälp av detta stöd. En rimlig fördelning mellan de olika stöden anser man vara 30% till efterhandsstöd och 70% till förhandsstöd. Föreningen för animerad film vill att publiken på slutna visningar bedöms likvärdiga med publiken på offentliga visningar. Teaterförbundet föreslår att efterhandsstödet utgår till producenten med ett visst fast belopp per biljett. Dessutom anser man att stödet bör differentieras så att producenten ur detta stöd kan erhålla stöd både för manusarbete och andra produktionsförberedelser samt för distributionsstöd. Förbundet anser vidare att en del av efterhandsstödet borde kopplas till krav på nyproduktion. Vad gäller förhandsstödet anser man att en del av detta bör avsättas till en särskild fond med inriktning på produktion av konstnärligt eller samhälligt värdefull film samt för barn- och ungdomsfilm samt dokumentärfilm. Sveriges Dramatikerförbund stöder i denna fråga Teaterförbundet.

Kortfilmsstödet

Utredaren föreslår att kortfilmsstödet höjs kraftigt men att det helt koncentreras till Filminstitutet vilket således innebär att Konstnärsnämndens kortfilmsstöd läggs ned.

Remissinstanserna: *Filminstitutet* konstaterar att utredningens förslag om kortfilmsstödet ligger i linje med stödets storlek för fyra år sedan och tycker därför att det är felaktigt av utredaren att tala om någon större ökning av stödet. Institutet förutsätter att den nu gällande normen om att 50% av

kortfilmsstödet ska gå till barnfilm kommer att gälla även i framtiden. *Visningsnämnden* anser att det i det nya avtalet bör skapas garantier för att en viss del av kortfilmsstödet går till produktion av barn- och ungdomsfilm.

OFF, Folkets Bio, Svenska Kvinnors Filmförbund, Föreningen för animerad film, Bygdegårdarnas Riksförbund och Unga Örnar är i stora stycken positiva till utredarens förslag om kortfilmsstödet storlek. Man vill dock gå ännu längre än utredaren och avsätta 15% (30 miljoner kronor) av filmfondens medel till kortfilm. Liksom Filminstitutet anser dessa instanser det inte vara relevant att jämföra storleken på det nu föreslagna stödet med de senaste årens mycket låga nivå. Unga Örnar anser att en del av kortfilmsstödet bör avsättas för distributionsfrämjande åtgärder. Svenska Kvinnors Filmförbund anser att tre kortfilmsproducenter bör tillsättas samt att distributionen för kortfilm bör förbättras, eventuellt genom att kortfilmsbiografer inrättas i storstäderna.

Konstnärsnämnden avstyrker bestämt att de medel som nämnden nu disponerar tillförs Filminstitutet. Nämnden betonar att dess medel ger möjlighet för filmare att pröva filmskapandet som ett rent konstnärligt uttrycksmedel, och detta utan ett absolut krav på en färdig slutprodukt.

Även *Filminstitutet, OFF och Svenska Kvinnors Filmförbund* är mycket kritiska till förslaget att det bara ska finnas möjlighet att söka kortfilmsstöd "på en adress" inom institutet, istället för som i dag hos C-nämnden, A-ändamålen och hos Konstnärsnämnden. Man förespråkar, liksom Konstnärsnämnden, tvärtom en bibehållen eller utvidgad struktur av "sökadresser" för att på så sätt garantera en pluralistisk kortfilmsproduktion.

OFF, Svenska Kvinnors Filmförbund, Föreningen för animerad film, KLYS och Svenska Teaterförbundet anser inte bara att Konstnärsnämndens stöd bör kvarstå utan också att det bör fördubblas.

Riksföreningen Våra Gårdar efterlyser ett kortfilmsstöd som kan stödja en återetablering av förfilmstraditionen på landets biografer.

Svenska Teaterförbundet, Föreningen för animerad film och Olympia film anser att Filminstitutets produktion av animerad film, kort- och barnfilm måste få fortleva.

Sveriges Filmuthyrarförening anser det vara av större vikt att ge nuvarande kortfilmsproduktion bättre visningsmöjligheter än att stimulera till en ökad produktion. Även *FilmCentrum* och *Folkets Husföreningarnas Riksorganisation* efterlyser ett ökat stöd för distribution av kortfilmer i Sverige. Filmcentrum nämner Statens Filmcentral i Danmark som ett exempel på hur man på ett bra sätt kan distribuera kortfilm.

Svenska Kvinnors Filmförbund och Föreningen för animerad film anser det viktigt att filmverkstaden på Skeppsholmen får utökade resurser.

Utredaren föreslår att biografstödet får kraftigt utökade resurser. Ungefär hälften av stödet skall, enligt förslaget, betalas ut i förhållande till biografens publiksiffror medan den andra hälften skall gå till upprustning av biografen.

Remissinstanserna: *Bygdegårdarnas Riksförbund, Riksföreningen Våra gårdar, Sveriges Förenade Filmstudios, Sveriges Biografägar Förbund* och *Sveriges Filmuthyrareförening* stöder i stort utredningens förslag om biografstöd. Filmstudiorörelsen befarar emellertid att en allt för stor del av stödet kommer att tillfalla de större biograferna vilket man inte tycker är förenligt med den kulturpolitik som förespråkas i utredningen.

OFF, Svenska Kvinnors Filmförbund, Filmpool Nord, Roy Andersson m.fl., Visningsnämnden, Föreningen för animerad film och *Folkets bio* är positiva till ett ökat stöd för upprustning av biografen men avvisar tanken på att den andra delen av biografstödet ensidigt skulle vara relaterat till antalet biobesökare. Istället anser man att en större del av stödet bör användas för att stödja visning av kvalitetsfilm eller andra filmkulturella aktiviteter på biograferna.

OFF menar att det inte finns någon anledning att stödja redan lönsamma biografen och *Roy Andersson m.fl.* är rädda för att den s.k. "Åsa-Nisse effekten" ska återuppträda, dvs. att landsortsbiograferna enbart väljer att visa breda publikfilmer för att därigenom komma i åtnjutande av biografstödet.

Föreningen för animerad film kan tänka sig ett publikrelaterat biografstöd om man också räknar in publiken vid slutna visningar.

FilmCentrum finner det ytterst viktigt att, som utredningen påpekar, finansieringen av filmproduktion även innefattar marknadsföring och framställning av erforderligt antal kopior.

Filminstitutet, Visningsnämnden och *OFF* anser att det finns anledning att ta ett helhetsgrepp på de olika stöden till landets biografen. Filminstitutet är berett att själva svara för en sådan översyn och efter samråd med branschen besluta om de närmare formerna för ett framtida biografstöd.

Göteborg filmfestival anser att man omedelbart bör tillsätta en utredning för att analysera problematiken inom svensk filmdistribution. Man anser emellertid att utredningen bör göras av personer utanför Filminstitutet.

Branschstödet

Utredaren föreslår att branschstödet ska finnas kvar och att det höjs från 4,5 till 6 miljoner kronor.

Remissinstanserna: *Filminstitutet, OFF, Sveriges Videodistributörers Förening, Videouthyrarnas samarbetsorganisation* och *Sveriges Filmuthyrareförening* tillstyrker utredningens förslag om fortsatt branschstöd. *OFF* hoppas att FoU-stödet skall återuppträda inom ramen för det utökade branschstödet. *Sveriges Videodistributörers Förening* anser det vara av stor vikt att ett branschstöd utgår. Enligt föreningen anser flertalet av dess medlemmar att detta är den enda omedelbara nyttan de har av att bidra ekonomiskt

i ett film- och videoavtal. Videouthyrarnas Samarbetsorganisation anser att branschstödet bör höjas samt att fördelningen av stödet mellan film- och videobranchen bör regleras i avtalet.

Prop. 1992/93: 10
Bilaga 2

Regionalt filmstöd

Utredningen föreslår inga särskilda åtgärder för att främja regional filmverksamhet.

Remissinstanserna: *Göta film och Filmpool Nord* är mycket kritiska till att utredningen inte alls tar upp problemet med den stora centrerings av filmproduktion till Stockholmsområdet.

Götafilm, Filmpool Nord, OFF och FilmCentrum anser att filmbranschens koncentration till Stockholm är allt för stor. Dessutom anser man att denna särställning förstärks av Kanal 1:s uttalade vilja att placera sina pengar inom Stockholmsområdet. Götafilm hänvisar till Europarådets värdering av den svenska kulturpolitiken där man anmärker på just den regionala snedfördelningen.

Filmpool Nord menar att svensk films framtid bygger på att filmare i hela landet har likvärdiga möjligheter att producera alla typer av film.

Dessa instanser kräver att större stöd riktas till åtgärder för att stödja och utveckla en regional filmproduktion i Sverige. FilmCentrum menar att lokala film- och videoverkstäder är ett utmärkt sätt att främja såväl produktion som distribution av kort-, dokumentär och barnfilm ute i landet.

Övriga stödåtgärder

OFF och Göta film anser att mindre producenter ska ha möjlighet att söka projektstöd som inte skall behöva vara knutet till en speciell film. Detta för att stärka de mindre producenternas möjlighet att kunna lägga resurser på manusarbete och andra produktionsförberedelser.

Remissinstanserna: *OFF, Svenska Kvinnors Filmförbund och FilmCentrum* önskar att mer kraft kunde läggas ned på att försöka sälja och lansera svensk oberoende film i utlandet, inkluderande både kort- och långfilm.

Svenska Kvinnors Filmförbund konstaterar att det i dag finns endast 9% kvinnliga producenter i Sverige och anser, med bakgrund av detta, att ett särskilt stöd bör riktas till åtgärder som främjar en ökning av antalet kvinnliga producenter i landet.

Visningsnämnden, Bygdegårdarnas Riksförbund, Sveriges Förenade Filmstudios och Folkets Bio betonar vikten av att visningsorganisationerna erhåller ett ökat stöd. Visningsnämnden anser att minst 11 miljoner kr bör gå till visningsstödet. Nämnden understryker också vikten av att svenskproducerad film erhåller särskilt stöd för marknadsföring och lansering.

Videouthyrarnas Samarbetsorganisation anser att videostödet bör höjas.

Visningsnämnden och Sveriges Förenade Filmstudios efterlyser åtgärder som förhindrar att fraktkostnaderna för film inte stiger i och med att Biografägarförbundets avtal med SJ/posten går ut den 1 juli 1992.

Prop. 1992/93: 10
Bilaga 2

5 SFI:s struktur och funktion

Uppdelning av SFI i en produktionsdel och en filmkulturell del

Utredningen föreslår en förenklad ändamålsparagraf för Filminstitutet vilket innebär att institutets verksamhet delas upp i en del som i huvudsak ska "främja värdefull svensk filmproduktion" och en del som ska ansvara för de filmkulturella aktiviteterna. Den produktionsinriktade delen föreslås finansieras genom det nya film- och videoavtalet medan den filmkulturella delen ska finansieras genom att staten "upphandlar" filmkulturella tjänster av institutet. Utredaren anser att förslaget skapar en bättre ansvarsfördelning mellan parterna och dessutom lägger en grund för en effektivare styrning av institutet.

Remissinstanserna: *Filminstitutet, Sveriges Förenade Filmstudios* och *Visningsnämnden* är starkt negativa till en uppdelning av Filminstitutets verksamhet enligt utredarens förslag. Filminstitutet anser det synnerligen angeläget att behålla uppläggningsen där parterna gemensamt finansierar och ansvarar för institutets totala verksamhet. Framförallt betonar man vikten av att staten tar sin del av ansvaret inom *båda* dessa områden. Oavsett av vilken uppdelningen av verksamheterna som slutligen fastställs anser institutet att dess styrelse bör ges mandat att ansvara för Filminstitutets totala verksamhet.

Föreningen för animerad film, Unga Örnars Riksförbund, Våra Gårdar, Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Sveriges Filmthyrareförening, KLYS och *Folkets Bio* stöder utredningens förslag om att de filmkulturella delarna helt ska finansieras av staten. Folkets Bio välkomnar en delning av Filminstitutet i en produktionsinriktad del och en filmkulturell del som man tror kan leda till en tydligare ansvarsfördelning mellan stat och bransch. Folkets Bio menar vidare att det inte finns någon rimlig anledning att ge branschen inflytande över ett verksamhetsområde, som redan i dag till stor del är statsbidragsfinansierat. Våra gårdar menar dock att det finns "gråzoner" där stat och bransch bör ta på sig ett ömsesidigt ekonomiskt ansvar.

Svenska Teaterförbundet anser det lämpligt att tydligare skilja på de medel som går till filmproduktion och de som går till filmkulturell verksamhet. Däremot anser förbundet inte att det av detta följer att den filmkulturella verksamheten inte skall regleras i ett nytt filmavtal. Förbundet anser att all form av statligt filmstöd ska utgå från en i lag fastlagd filmpolitik.

Sveriges Television vill inte kommentera institutets interna organisation. Man anser emellertid att det finns goda skäl för staten att tydligare klargör vilka områden stödet över statsbudgeten avser samt vilken omfattning verksamheten bör ha.

Statens pris- och konkurrensverk har från konkurrenssynpunkt inget att erinra mot en delning av Filminstitutet. Tvärtom anser man att en sådan tudelning skulle ge både en klarare ansvarsfördelning och enklare regler jämfört med nuläget.

Folkets Bio motsätter sig bestämt utredarens tanke om att Filminstitutet dels själv skall utföra filmkulturella uppdrag åt staten dels lägga ut vissa uppdrag till andra organisationer. Som filmkulturell underleverantör till Filminstitutet skulle alla fristående organisationer enligt *Folkets Bio* få små möjligheter att hävda sig mot institutets egen organisation, hur kompetent eller effektiv man än är.

Visningsnämnden

Utredaren föreslår att Visningsnämnden i framtiden sorterar direkt under Filminstitutets styrelse och att nämndens ledamöter därför också utses direkt av institutets styrelse i stället för, som i dag, av regeringen.

Remissinstanserna: *Filminstitutet*, *Visningsnämnden* och *Göteborg filmfestival* ställer sig positiva till utredarens förslag. Filminstitutet anser att förslaget ligger i linje med den önskan man har om att öka styrelsens inflytande över den totala verksamheten.

Filmcentrum, *Folkets Bio*, *Folkets Husföreningarnas Riksorganisation*, *Bygdegårdarnas Riksförbund*, *Svenska Kvinnors Filmförbund*, *Unga Örnars Riksförbund* och *Svenska Teaterförbundet* anser att visningsnämnden ska vara helt obunden av Filminstitutet så som tanken var när nämnden skapades. *Folkets Bio* går så långt att man förordar en nämnd som fördelar samtliga medel som staten stöder filmen med, inklusive de till Filminstitutet. *Folkets Bio*, *Biografägarförbundet* och *Våra Gårdar* anser vidare att Filminstitutet generellt i allt för liten omfattning utnyttjar de kunskaper och erfarenheter som finns hos oberoende aktörer utanför institutet. *Svenska Teaterförbundet* anser att Visningsnämndens roll ska regleras i film- och videoavtalet och att dess finansiering bör prövas i särskilda förhandlingar tillsammans med mottagarna av nämndens stöd.

Konsulenter

Utredningen föreslår att ett antal konsulenter anställs vid Filminstitutet för att ansvara för den konstnärliga bedömningen av filmprojekt och därmed också fördelningen av förhandsstödet.

Remissinstanserna: *Filminstitutet* anser förslaget med konstnärligt ansvariga konsulenter intressant och värt att prova. Man betonar dock vikten av att det måste finnas produktionskunnig personal att tillgå inom institutet i de fall konsulenterna inte tidigare har erfarenhet av filmproduktion. Dessutom anser man att produktionskompetens inom institutet är viktig för att kunna bistå marknadens fria producenter.

OFF, Svenska Kvinnors Filmförbund, Svenska Filmuthyrarföreningen, Svenska Teaterförbundet, Sveriges Dramatikerförbund, SVT och KLYS uttalar sig alla positivt till någon form av konsulentsystem. Vad gäller fördelningen av stödet till kortfilm anser OFF emellertid att hälften av medlen bör fördelas av en kortfilmsgrupp om tre personer. Svenska Kvinnors Filmförbund förutsätter att jämställdhetslagen från 1992 följs vid tillsättandet av konsulenter. *Folkets Bio* hänvisar i denna fråga till de remissvar som lämnats av OFF.

Filminstitutets importverksamhet

Utredningen föreslår att Filminstitutets import av kvalitetsfilm bör avvecklas då man anser att den konkurrerar med de fria importörer som erhåller importstöd från institutet. Utredaren anser det lämpligare att allt stöd för import av kvalitetsfilm till Sverige kanaliseras genom Visningsnämndens importstöd.

Remissinstanserna: *Filminstitutet, Sveriges Förenade Filmstudios, Sveriges Förenade Barn- och Ungdomsfilmstudios, Svenska Teaterförbundet och Visningsnämnden* motsätter sig utredarens förslag. De anser inte att institutets verksamhet konkurrerar med de fria importörerna utan tvärt om kompletterar dessa. Filminstitutet anser att det är Visningsavdelningens verksamhet som ger kontinuitet och stabilitet åt importen av smal kvalitetsfilm i Sverige. Man betonar vidare att avdelningen under årens lopp byggt upp en filmbank som i dag innehåller ca 1 200 filmer vilka distribueras till Bio Kontrast, Filmstudiorörelsen m.fl. Skulle importverksamheten läggas ned hävdar man att denna filmbank på sikt skulle tappa sin attraktionskraft eftersom inga nya filmer då skulle komma in. Sveriges Förenade Barn- och Ungdomsfilmstudios är medveten om att det i dag finns ett antal fria importörer av kvalitetsfilm för vuxna men menar att dessa inte under överskådlig tid kan nå upp till den volym och kapacitet som Filminstitutet i dag besitter. Vad gäller import av barn- och ungdomsfilmer menar samtliga ovan nämnda instanser att denna är än viktigare än vuxenimporten att behålla inom institutet då det inom detta område inte finns någon annan större importör. Med hänvisning till utvecklingen i Danmark där Filminstitutet, utan framgång, försökt locka fler att importera kvalitetsfilm anser man det osannolikt att nya importörer skulle uppstå om institutet lade ner sin importverksamhet och i stället skulle "lägga ut beställningar". Visningsnämnden anser att institutets importstöd bör vara lägst 4 miljoner kronor och dess lanseringsstöd lägst 4 miljoner kronor. Även Sveriges Förenade Filmstudios förespråkar en ökad anslagstilldelning till lanserings- och importstöden.

OFF, Bygdegårdarnas Riksförbund, Föreningen för animerad film och Göteborg filmfestival anser att institutets import av barn- och ungdomsfilm bör bibehållas då det inom detta området finns allt för få fristående aktörer. Vad gäller institutets import av kvalitetsfilm för vuxna anser man att den skulle kunna upphöra förutsatt att Visningsavdelningens medel för import

överförs till Visningsnämnden så att medlen kan kanaliseras ut till de fria importörerna. Man vill emellertid understryka att den filmbank som byggts upp inom institutet på något sätt bör få fortleva och utvecklas även om importverksamheten läggs ned.

Folkets Bio och *Sveriges Filmuthyrareföreningen* är positiva till att Filminstitutets importverksamhet läggs ned. *Folkets Bio* "instämmer till fullo" i utredningens förslag om att institutets importverksamhet bör läggas ned. *Folkets Bio* anför att "Medan Filminstitutets visningsavdelning tillåts gå med miljontals kronor i förlust varje år utan att dess effektivitet blivit föremål för utomstående granskning, måste en förening som *Folket Bio* anhålla om importstöd för varje film, med utförliga motivering för varför just denna titel bör importeras, med månaders fördröjning under tiden ärendet behandlas och med krav på att i efterhand redovisa utfallet och när vi lyckas särskilt bra och filmen gett vinst, återbetala stödet". *Folkets Bio* anser det självklart att importverksamheten även i fortsättningen behöver stöd och anser därför att visningsavdelningens resurser borde omfördelas till visningsnämndens import- och lanseringsstöd. *Sveriges Filmuthyrareförening* menar att om importverksamhet vid Filminstitutet skall fortsätta så måste det ske under konkurrensneutrala former i förhållande till övriga importörer.

Förvaltningsrådet och SFI:s styrelse

Utredaren föreslår att Filminstitutets styrelseledamöter utnämns utifrån professionell kompetens och erfarenhet inom filmområdet och inte som i dag utifrån partstillhörighet. Styrelsen föreslås få ett större ansvar för verksamheten vilket gör att utredaren inte anser att det finns något behov av ett förvaltningsråd.

Remissinstanserna: *Svenska Teaterförbundet* och *Sveriges Dramatikerförbund* stöder utredningens förslag om att avveckla förvaltningsrådet.

Filminstitutet anser att Förvaltningsrådet fungerat bra som informationskanal mellan institutet och film- och videobranschen. Huruvida förvaltningsrådet skall kvarstå eller inte anser man blir något parterna får diskutera i de kommande förhandlingarna. Institutet anser emellertid, liksom *Riksföreningen Våra Gårdar*, *Folkets Husföreningarnas Riksorganisation*, *Svenska Teaterförbundet* och *Sveriges Biografägarförbund*, det angeläget att det även i framtiden finns ett organ som garanterar en löpande dialog med branschens olika intressenter.

OFF, *Videouthyrarnas Samarbetsorganisation* och *Folkets Bio* motsätter sig utredningens förslag. *OFF* anser att ett effektiviserat förvaltningsråd kan få en viktig roll att spela i tid då styrelsen för institutet i mindre utsträckning representerar avtalets parter. *Folkets Bio* konstaterar att institutets ledning redan i dag kritiseras "för en viss maktfullkomlighet". Om ett nytt avtal kommer att ge stiftelsens ledning och dess styrelse än mer ansvar anser man att det är av mycket stor vikt att stiftelsen verksamhet kontinuerligt utvärderas och

granskas av andra än institutet själva. Videouthyrarnas Samarbetsorganisation anser att en nära samverkan mellan institutet och film- och videobranschen är nödvändigt, även i framtiden, bl.a. för att främja filmproduktion och filmkulturell verksamhet i Sverige.

Filminstitutet och *Svenska Teaterförbundet* stöder utredningens förslag att styrelsens ledamöter ska tillsättas utifrån kompetens och erfarenhet inom relevanta områden istället för att vara partsrepresentanter. Teaterförbundet menar att det är viktigt att styrelsen härvidlag består av personer som lägger störst vikt vid konstnärliga och filmpolitiska frågor.

Parterna

1. *svenska staten,*
 2. *Sveriges Biografägareförbund, Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Riksföreningen Våra Gårdar, Sveriges Filmuthyreförening u.p.a. och Föreningen Sveriges Filmproducenter, nedan kallade filmbranschen,*
 3. *Sveriges Videodistributörers Förening (SVF), VideoHandelns Samarbetsorganisation (VHS) och VIDSAM-Videouthyrarnas Samarbetsorganisation (VIDSAM), nedan kallade videobranschen och*
 4. *Sveriges Television AB och Nordisk Television AB, nedan kallade TV-företagen,*
- har träffat följande avtal.
Avtalet är från statens sida träffat under förbehåll av regeringens godkännande.

Inledande bestämmelser

1 §

Detta avtal avser finansieringen av Stiftelsen Svenska Filminstitutets stöd till svensk filmproduktion och de andra ändamål som anges i avtalet.

2 §

Reglerna för stöd till svensk filmproduktion bör utformas så att de främjar en rationell och effektiv produktion och distribution av svensk film och medför en sund användning av stödmedlen.

3 §

Med långfilm avses i detta avtal film som har en visningstid motsvarande minst 2000 meter i 35 mm format (eller motsvarande i andra format) och är avsedd för normal biografpremiär med normal biografexploatering. Undantag från regeln om visningstid får medges av styrelsen när det gäller barnfilm.

Med film avses i detta avtal även videogram i alla de fall där det är praktiskt lämpligt och motiverat.

4 §

En film anses som svensk under förutsättning att filmen har en svensk producent och att den svenska insatsen av artistiska medarbetare är av påtaglig betydelse.

Med svensk producent avses en person som är bosatt här i landet, ett bolag, ett utländskt företags filial eller en annan juridisk person som är registrerad här i landet.

En film som inte har en svensk producent är ändå att anse som svensk under förutsättning att dels den svenska kapitalinsatsen uppgår till tjugo procent av produktionskostnaden och dels den svenska insatsen av artistiska medarbetare är av påtaglig betydelse.

5 §

De medel som stiftelsen erhåller för att utföra uppdrag åt staten inom det filmkulturella området är inte att anse som inplutna medel enligt detta avtal.

6 §

Biografägare eller den som eljest anordnar biografföreställning (nedan kallad biografägare) skall till stiftelsen betala en avgift, motsvarande tio procent av bruttobiljettintäkten vid föreställningen. Med sådan intäkt avses bruttoinkomst enligt de av Filmägarnas Kontrollbyrå Aktiebolag fastställda allmänna bestämmelserna vid filmleveranser. Filmhyra skall inte utgå på den del av intäkten som utgör avgiften. Det är i detta sammanhang utan betydelse för avgiftsplikten om film visas med hjälp av videoteknik i stället för med traditionell teknik.

7 §

Avgift skall inte utgå för biografföreställning på sådant fast visningsställe, där det enligt det register som förs av Kontrollbyrån ges högst fem föreställningar i veckan utöver barnmatinéer.

Med barnmatiné avses föreställning som riktar sig till barn och som börjar senast klockan 17.

Om biografföreställningar har anordnats i syfte att kringgå bestämmelserna om avgiftsplikt, får styrelsen besluta att avgiftsplikt föreligger. Innan styrelsen beslutar i sådant ärende skall styrelsen höra biografägaren och dennes organisation.

Styrelsen får medge befrielse från avgift för biografföreställning, där film- och biographyra avstås och där biljett-intäkterna anslås till välgörande ändamål.

För visning av film, som på sätt gällde före den 1 juli 1963, förklarats vara ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringsyfte, skall avgift inte utgå.

8 §

Biografägaren skall redovisa och betala in avgifterna direkt till stiftelsen. Antalet redovisningsperioder skall vara minst sex om året. Regler härom skall fastställas av stiftelsen efter samråd med filmbranschen.

Redovisning skall ske på formulär, som fastställs av Kontrollbyrån. För redovisning och inbetalning av avgiftsmedlen skall i övrigt tillämpas de av Kontrollbyrån fastställda allmänna bestämmelserna vid filmleveranser. I dessa bestämmelser skall stadgas, att underlåtenhet att betala avgift likställs med underlåtenhet att betala filmhyra.

Biografägaren är skyldig att låta stiftelsen genom kontrollant granska hans räkenskaper såvitt gäller avgiftsredovisning.

9 §

Från berörda biografägare skall snarast genom Kontrollbyråns försorg införskaffas och till stiftelsen överlämnas förbindelse att betala avgift enligt detta avtal och att i övrigt följa bestämmelserna i avtalet. Förbindelsen skall ha den lydelse som framgår av bilaga 1.

Biografägare som underlåter att avge sådan förbindelse skall avstängas från filmleverans. Om avstängning inte sker, trots begäran om det, svarar filmuthyraren mot stiftelsen för de avgifter som belöper på en föreställning där det visas en film som hyrts ut av honom.

10 §

Den som bedriver yrkesmässig verksamhet för uthyrning av videogram (videogramuthyrare) skall betala vissa avgifter till stiftelsen. Avgifterna utgår för de videogram som utges genom att föras i handeln för uthyrning direkt till kunder för enskilt bruk. Avgiften utgör under 1993 för varje videogram som innehåller en långfilm trettio kronor och därefter trettiofyra kronor femtio öre. För varje videogram som innehåller en kortfilm utgör avgiften arton kronor. För videogram som innehåller flera långfilmer utgår avgift för varje långfilm. Avgift såsom för långfilm utgår för videogram som innehåller flera kortfilmer med en sammanlagd visningstid motsvarande en eller flera långfilmer.

Med uthyrning jämställs andra förfaranden där det klart framgår att det är fråga om uthyrning, såsom försäljning med rätt för köparen att återlämna videogrammet mot att han återfår del av köpeskillingen.

Den som bedriver yrkesmässig verksamhet för utgivning av videogram för försäljning skall betala vissa avgifter till stiftelsen. Har utgivaren inte betalat avgiften skall den betalas av den som säljer videogrammet. Avgifterna utgår för de videogram som innehåller långfilm och som utges genom att föras i handeln för försäljning direkt till kunder för enskilt bruk. Avgiften utgör för varje videogram under 1993 fem kronor och därefter två kronor femtio öre.

11 §

Om verksamheten har anordnats i syfte att kringgå bestämmelserna om avgiftsplikt får styrelsen besluta att avgiftsplikt föreligger. Innan styrelsen beslutar i sådant ärende skall den höra den berörde och videobranchen.

12 §

Avgifterna skall redovisas särskilt och betalas in till stiftelsen enligt regler som fastställs av stiftelsen efter samråd med videobranchen.

För redovisning och inbetalning av avgiftsmedlen skall i övrigt tillämpas av Kontrollbyrån fastställda regler.

Den avgiftspliktige är skyldig att låta stiftelsen genom kontrollant granska hans räkenskaper såvitt gäller avgifts-redovisningen och hans innehav av avgiftspliktiga videogram.

Kostnaderna för avgiftsuppbörden och kontrollverksamheten skall betalas av stiftelsen.

13 §

Från berörda videogramuthyrare och andra avgiftspliktiga skall snarast genom videobranchens försorg införskaffas och till stiftelsen överlämnas förbindelse att betala avgift enligt gällande film- och videoavtal och att i övrigt följa bestämmelserna i avtalet. Förbindelsen skall ha den lydelse som framgår av bilaga 2.

Som förutsättning för leverans av videogram till videogramuthyrare skall gälla att uthyraren avgett sådan förbindelse till stiftelsen.

För leveranserna av videogram skall vidare gälla dels att underlåtenhet av videogramuthyraren att betala avgift till stiftelsen likställs med underlåtenhet att betala för levererade videogram, dels att underlåtenheten medför att uthyraren skall avstängas från vidare leveranser.

14 §

Sveriges Television AB skall månatligen lämna ett bidrag till stiftelsen som motsvarar 15 miljoner kronor per kalenderår. Därutöver garanterar bolaget att i genomsnitt minst 15 miljoner kronor årligen används för samproduktion, medfinansiering och köp av visningsrätter vad gäller film som erhåller stöd genom detta avtal.

Nordisk Television AB skall månatligen lämna ett bidrag till stiftelsen som motsvarar 5 miljoner kronor per kalenderår. Därutöver garanterar bolaget att använda för 1993 5 miljoner kronor, för 1994 7,5 miljoner kronor och därefter i genomsnitt minst 10 miljoner kronor årligen för samproduktion, medfinansiering och köp av visningsrätter vad gäller film som erhåller stöd genom detta avtal.

Bidragen och garantibeloppen från TV-företagen skall den 1 juli varje år justeras genom en jämförelse med kompensations-index för Sveriges Television AB den

1 april samma år och indexet för januari 1993.

Om statens bidrag

15 §

Staten skall – under förutsättning att riksdagen fattar erforderliga beslut – lämna ett årligt bidrag till stiftelsen med 61,5 miljoner kronor. Staten har för avsikt att uppräknat bidraget enligt de regler som gäller för statliga bidragsanslag.

Om användningen av stiftelsens medel

16 §

De medel som tillförs stiftelsen enligt detta avtal skall användas till följande ändamål:

1. Stöd till biograf- och videoverksamhet på mindre och medelstora orter.
2. Stöd till samarbete mellan film- och videobranscherna samt TV-företagen.
3. Avgifter m.m. till internationellt samarbete.
4. Produktionsstöd till svensk film.

17 §

Stiftelsen skall varje räkenskapsår lämna stöd till biograf- och videoverksamhet på mindre och medelstora orter. Av under verksamhetsåret influtna medel skall fyra procent användas för sådant stöd. Styrelsen skall fördela medlen till stöd för upprustning av biografier, paralleldistribution av kopior av aktuella filmer, samt andra aktiviteter som stimulerar spridning av värdefull film för såväl biografvisning som på videogram.

18 §

Stiftelsen skall varje räkenskapsår lämna stöd till samarbete mellan film- och videobranscherna samt TV-företagen.

Av under verksamhetsåret influtna medel skall tre procent användas till detta stöd. Stödet skall fördelas av film- och videobranschens samarbetskommitté till filmbranschen, videobranschen och TV-företagen och utgå i proportion till deras respektive bidrag till stiftelsen. Stödet skall användas till

bl.a. spridning av värdefulla videogram och filmer, utbildning och forskning, åtgärder mot olovlig hantering av film samt aktiviteter för att öka allmänhetens intresse för film i alla spridningsformer.

Prop. 1992/93: 10
Bilaga 3

19 §

De medel som under räkenskapsåret influtit till stiftelsen skall, efter det att stiftelsens kostnader för förvaltning (inklusive kostnaden för förvaltningsrådet) samt kostnaderna för punkterna 1–3 under 16 § täckts, användas för stöd till svensk lång- och kortfilmsproduktion (produktionsstöd). Med kostnader för förvaltning avses inte kostnader som är direkt hänförliga till den del av stiftelsens verksamhet som inte regleras i detta avtal eller till konsulenternas verksamhet.

20 §

Av de medel som enligt 19 § är tillgängliga för produktionsstöd skall sjuttiofem procent användas till förhandsstöd under året eller senare. Stödet får täcka högst sjuttio procent av en films produktionskostnad, dock inte utgå med mer än 8 miljoner kronor per film. Beloppet får årligen justeras av styrelsen.

Stöd till kortfilm får, om styrelsen anser det skäligt, täcka större andel av produktionskostnaden, men då högst utgå med 1 miljoner kronor per film. Beloppet får årligen justeras av styrelsen.

Stöd kan endast utgå till producenter som kan redovisa en ambitiös plan för filmens spridning i olika visningsformer, varvid skall beaktas om visning förutsätts ske i de i avtalet medverkande TV-företagens kanaler.

Produktionsstöd som utgår som förhandsstöd skall vara återbetalningspliktigt enligt de riktlinjer som anges i bilaga 3.

Medel avsedda för förhandsstöd får också användas för utarbetande av underlag för filmproduktionsprojekt.

21 §

Av de medel som är tillgängliga för produktionsstöd skall tjugofem procent användas för efterhandsstöd till långfilm.

Stödet får uppgå till högst 8 miljoner kronor per film.

För att efterhandsstöd skall kunna utgå till en film skall den inom ett år efter biografpremiären ha setts av minst 30.000 betalande biografbesökare.

När filmen har uppnått detta besöksantal utgår ett stöd på 4 miljoner kronor. Stödet ökar sedan successivt i proportion till antalet besökare till maximalt 8 miljoner kronor vid 110.000 besökare inom ett år från premiären.

Film som erhåller bidrag enligt 20 § kan endast få stöd enligt 21 § om filmen därigenom kan få ett högre stödbelopp. Stödet skall då utgå som mellanskillnaden mellan bidraget enligt 20 § och 21 §.

Om fordringarna på efterhandsstöd överstiger de tillgängliga medlen och annan finansiering inte kan ordnas, får styrelsen använda medel som annars skulle använts för förhandsstöd, för att täcka bristen. Sådana medel skall, så snart det är möjligt, åter anvisas till förhandsstödet.

22 §

Filmer som erhåller produktionsstöd enligt 20 och 21 §§ skall, när de ges ut som videogram för uthyrning eller försäljning, göras tillgängliga på gängse kommersiella villkor för alla medlemmar i branschorganisationer, representerande videodetaljister, som är parter i detta avtal.

23 §

Styrelsen skall ansvara för att tillgodose behovet av värdefull svensk filmproduktion genom att stöd ges till såväl långfilm som kortfilm. Styrelsen skall också beakta behovet av dokumentärfilm och film riktad till barn och ungdom. Styrelsen skall vidare tillse att stödet ger yngre och nya filmskapare möjlighet att utveckla sina färdigheter, främst genom stöd till kortfilm. Härvid kan undantag medges från kravet på plan för visning och spridning

Om konsulenterna

24 §

För bedömningen av vilka filmprojekt som ska erhålla förhandsstöd skall styrelsen anlita konsulenter. Styrelsen bör i regel följa konsulenternas bedömning. Om styrelsen inte beviljar stöd till en film som rekommenderats av en konsulent skall detta särskilt motiveras.

Styrelsen ansvarar för konsulenternas arbetsfördelning. Fördelningen bör vara sådan att den möjliggör en effektiv hantering av förhandsstödet men också ger de sökande möjlighet att presentera samma projekt för flera konsulenter.

25 §

Konsulenterna skall ha ett tidsbegränsat uppdrag.

26 §

Konsulenterna skall varje verksamhetsår av styrelsen ges en ekonomisk ram inom vilken de till styrelsen kan rekommendera produktionsstöd för filmproduktion och stöd för utarbetande av underlag för filmproduktionsprojekt. Vad gäller det sistnämnda stödet bör styrelsen fastställa ett belopp under vilket konsulenterna, utan styrelsens tillstånd, kan fördela stöd.

De medel motsvarande den angivna ramen som inte använts under året skall, om styrelsen inte finner en annan ordning lämpligare, till lika delar öka varje konsulents ram för påföljande år.

Medel som återbetalas till stiftelsen skall öka ramen för den konsulent som rekommenderat projektet. Om konsumenten i fråga avslutat sitt uppdrag beslutar styrelsen om fördelning av medlen.

Den administrationskostnad som belöper på varje konsulent skall belasta respektive konsulents ekonomiska ram. Storleken av denna administrationskostnad skall klart framgå av stiftelsens verksamhetsberättelse.

Om förvaltningsrådet

27 §

Förvaltningsrådet är ett rådgivande organ till styrelsen.

Rådet består av trettio till fyrtio ledamöter som för en tid av mellan ett och tre år utses av film- och videobranschernas, TV-företagens och filmskaparnas och andra av stiftelsens verksamhet berörda organisationer.

28 §

Styrelsen utväljer, i samråd med film- och videobranscherna samt TV-företagen, senast i mars varje år de organisationer som skall få möjlighet att utse ledamöter i förvaltningsrådet.

29 §

Den som är ledamot i förvaltningsrådet får inte samtidigt vara verkställande direktör i stiftelsen eller ledamot i styrelsen.

30 §

Förvaltningsrådet utser inom sig ordförande, vice ordförande och det eller de utskott som behövs.

31 §

Särskilt viktiga ärenden får avgöras av styrelsen endast efter förvaltningsrådets hörande. Styrelsen får vidare inhämta rådets synpunter i andra ärenden av större betydelse.

Rådet granskar stiftelsens verksamhetsberättelse och avger snarast efter granskningen utlåtande däröver till regeringen.

32 §

Förvaltningsrådet sammanträder på kallelse av styrelsen.

Rådet sammanträder när styrelsen eller minst sex ledamöter i rådet begär det. Sammanträde skall alltid hållas dels inom två veckor efter det stiftelsens verksamhetsberättelse färdigställts, dels så snart förslag till budget för stiftelsens verksamhet föreligger.

Vid rådets sammanträden skall styrelsen närvara. Till sammanträdena kan kallas de anställda hos stiftelsen som rådet önskar höra.

33 §

Närmare bestämmelser om förvaltningsrådets verksamhet – såsom om beslutförhet, kallelser till sammanträden och protokoll – skall antas av styrelsen efter hörande av rådet.

Om efterlevnaden av avtalet

34 §

Filmbranschen och videobranschen förbinder sig att verka för att detta avtal efterlevs. Organisationer som är bundna av avtalet är pliktiga att söka förmå sina medlemmar att följa avtalets bestämmelser.

Ätagande av staten

35 §

Regeringen skall till ledamöter av stiftelsens styrelse utse personer med integritet och som sammantaget representerar den kunskap och erfarenhet som är relevant för stiftelsens verksamhet.

Avslutande bestämmelser

36 §

Staten får säga upp avtalet till omedelbart upphörande, om annan avtalspart bryter mot avtalet.

Organisation inom filmbranschen får säga upp avtalet till omedelbart upphörande, om nöjesskatt för biograf föreställningar återinförs eller om annan skatt av väsentligen samma karaktär och effekt införs eller om mervärdesskatt

införs på filmvisning. Detsamma gäller, om rätten att göra avdrag för biografavgiften vid beräkning av nettointäkten av rörelse vid taxering för inkomst begränsas eller avskaffas.

Organisation inom videobranchen får säga upp avtalet till omedelbart upphörande, om rätten att göra avdrag för videoavgiften vid beräkningen av nettointäkten av rörelse vid taxering för inkomst begränsas eller avskaffas. Detsamma skall gälla om kassettskatten på inspelade videokassetband återinförs.

Sveriges Television AB får säga upp avtalet till omedelbart upphörande, om väsentlig förändring sker beträffande finansiering, kanalstruktur eller uppdrag för bolaget av det av riksdagen 1992 fattade beslutet om bl.a. bolagets verksamhet och av det avtal som staten och bolaget på grund av riksdagsbeslutet kommer att ingå.

Nordisk Television AB får säga upp avtalet till omedelbart upphörande, om Sveriges Television AB eller annat programföretag som ensamt eller i samverkan med andra bedriver rikstäckande TV-sändningar får tillstånd att över marknätet sända reklam mot vederlag. Detsamma skall gälla om Nordisk Television AB förlorar sitt tillstånd att här i landet sända televisionsprogram i rundradiosändning.

37 §

Detta avtal träder i kraft den 1 januari 1993 och skall gälla till och med den 31 december 1998.

Uppsägning av avtalet skall ske senast ett år före avtalstidens utgång. Vid utebliven uppsägning förlängs avtalet med tre år åt gången.

Sedan avtalet varit i kraft i två år, får varje part påkalla överläggningar med övriga parter om villkoren i detta avtal.

38 §

Om avtalet upphör att gälla vid avtalstidens utgång, skall de avgifter som redovisas för åren 1997 och 1998 användas enligt bestämmelserna i avtalet, om parterna inte kommer överens om annat.

Avgifter, som erlagts i förskott och som avser videogram vilka förs i handeln för uthyrning eller för videogram som avses för försäljning efter det att avtalet upphört att gälla, skall återbetalas av stiftelsen.

39 §

Twist om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal eller om rättsförhållanden som har sin grund i avtalet skall avgöras genom skiljedom enligt lag.

Detta avtal har upprättats i elva likatydande exemplar av vilka staten tagit ett, filmbranschen fem, videobranschen tre och TV-företagen två.

Prop. 1992/93: 10
Bilaga 3

Stockholm den 3 september 1992

För staten
Birgit Friggebo

För Sveriges Biografägarförbund
Per Tengblad

För Föreningen Sveriges
Filmproducenter
Klas Olofsson

För Folkets Husföreningarnas
Riksorganisation
Göran Persson

För Sveriges Videodistributörers
Förening
Anders Wiklund Lars Gustafsson

För Riksföreningen Våra Gårdar
Ragnar Rundlöf

För Video Handels
Samarbetsorganisation
Tom Wiel

För Sveriges Filmuthyrareförening
u.p.a.
Harry Hultén Bernt Larsson

För VIDSAM-Videouthyrarnas
Samarbetsorganisation
Sten Grener

Sveriges Television AB
Sam Nilsson

Nordisk Television AB
Björn Nordstrand

Mot ovanstående avtal har
Filmägarnas Kontrollbyrå Aktiebolag
intet att erinra
Björn Gregfelt

Undertecknad anordnare av biografföreställning/biografägare, som har tagit del av gällande film- och videoavtal och de särskilda regler som förutsätts i avtalets 8 §, åtar sig härigenom gentemot stiftelsen att under den tid avtalet är i kraft betala in avgift enligt avtalet och låta stiftelsen genom av denna utsedd kontrollant granska räkenskaperna såvitt gäller avgiftsredovisningen, att i övrigt följa avtalets bestämmelser samt att godtaga att underlåtenhet att betala avgift likställs med underlåtenhet att betala filmhyra.

Undertecknad, som tagit del av gällande film- och videoavtal och de särskilda regler som förutsätts i avtalets 12 §, åtar sig härigenom gentemot stiftelsen att under den tid avtalet är i kraft betala avgift enligt avtalet och låta stiftelsen genom av denna utsedd kontrollant granska räkenskaperna såvitt gäller avgiftsredovisningen och innehavet, uthyrningen samt försäljningen av avgiftspliktiga videogram, att i övrigt följa avtalets bestämmelser samt att godta att underlåtenhet att betala avgift likställs med underlåtenhet att betala för levererade videogram.

Återbetalning av förhandsstödet skall påbörjas när filmen har haft över 110.000 biografbesökare.

Av de producentintäkter som härrör från biografbesök därutöver till dess producenterna fått tillbaka sina insatser, skall till stiftelsen betalas den del av intäkterna som motsvarar ersättningen för en producentinsats som uppgår till femtio procent av stödbeloppet.

För intäkter från biografbesök därutöver skall till stiftelsen betalas den del som motsvarar ersättning för en producentinsats som uppgår till hundra procent av utbetalat stödbelopp, till dess att hela stödet är återbetalt. Slutavräkning skall ske tolv månader efter biografpremiären.

till 10 §

Parterna har utgått från att royalty och annan upphovsrättslig ersättning ej skall beräknas på avgifterna.

till 13 §

Parterna utgår ifrån att det är förenligt med den näringsrättsliga lagstiftningen att leverantören av videogram avstänger videouthyraren från leverans av videogram om uthyraren underlåter att betala avgift till stiftelsen.

till 16 §

Staten förutsätter att stiftelsen fortsätter samarbetet inom Nordiska Film- och TV-fonden, Eurimages samt åtar sig de svenska samordningsinsatserna i anslutning till Media-95 programmet.

till 37 §

Parterna är överens om att vid sådan förhandling som avses i tredje stycket särskilt skall beaktas väsentlig teknisk utveckling och andra omständigheter som starkt förändrar marknaden för videobranschen.

Svenska staten, Sveriges Biografägarförbund, Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Riksföreningen Våra Gårdar, Sveriges Filmuthyrareföreningen p.a., Föreningen Sveriges Filmproducenter, Sveriges Videodistributörers Förening, VideoHandelns Samarbetsorganisation och VIDSAM-Videouthyrarnas Samarbetsorganisation i fortsättningen kallade intressenterna, samt Sveriges Television AB och Nordisk Television AV, i fortsättningen kallade TV-företagen, har denna dag träffat ett principavtal med följande innehåll.

Avtalet är från statens sida träffas under förbehåll av att riksdagen fattar erforderliga beslut och av regeringens godkännande.

1 §

Intressenterna och TV-företagen skall vara stiftare till en stiftelse med namnet "Stiftelsen Svenska Filminstitutet".

Stiftelsen skall bildas senast den 31 december 1992.

2 §

Stiftelsens syfte skall vara att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film och bevarandet av filmer och material av film- och kulturhistoriskt intresse samt att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden.

3 §

Intressenterna skall till stiftelsen överlåta den egendom som de äger genom konsortiet Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Stiftelsen skall överta ansvaret för konsortiets samtliga förbindelser och för dess anställda. Därutöver skall stiftelsen erhålla medel enligt det finansieringsavtal som intressenterna och TV-företagen träffat, se bilaga.

4 §

Stiftelsens angelägenheter skall handhas av en styrelse med fem till sju ledamöter, utsedda av regeringen. Styrelsen skall biträdas av en verkställande direktör.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1992

Närvarande: statsrådet B. Westerberg, ordförande, och statsråden Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Statsrådet Friggebo anmäler fråga om filmstöd

Regeringen beslutar att genom propositionen lämna förslag till riksdagen om filmstöd i enlighet med bilaga till detta protokoll.

Ur protokollet:

Gunnel Strinde

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Regeringens proposition.....	2
1 Ärendet och dess beredning.....	2
1.1 Inledning	2
1.2 Filmutredningen.....	2
Utredningens förstahandsalternativ	2
Utredningens andrahandsalternativ	3
1.3 Remissynpunkter.....	3
1.4 Regeringskansliets beredning av frågan.....	4
1.5 Ett nytt film- och videoavtal.....	4
2 Historik och bakgrund.....	5
2.1 Besöks- och biografutvecklingen	5
2.2 Tillkomsten av film- och videoavtalet.....	6
3 Nuläge.....	7
3.1 Filminstitutets verksamhet	7
3.2 Svensk filmproduktion	8
3.3 Förutsättningarna för ett nytt filmavtal.....	9
4 Utgångspunkter för regeringens förslag.....	10
5 Det nya filmavtalet m.m.	11
5.1 Statens stöd till svensk filmproduktion	11
5.2 Övrig finansiering och ändamålen i det nya filmavtalet.....	11
5.3 Fördelning av produktionsstödet.....	12
Förhandsstödet	12
Efterhandsstödet.....	13
5.4 Avtalets allmänna bestämmelser.....	13
5.5 Bildandet av en ny stiftelse.....	14
6 Stöd till filmkulturella verksamheten.....	15
6.1 Arkivverksamhet.....	17
6.2 Publikationer och information	19
6.3 Verksamhet riktad till barn och ungdom.....	20
6.4 Främjande av spridning och visning av värdefull film.....	21
6.5 Styrelse och ledning	23
6.6 Administrativ service	23
6.7 Affärsdrivande verksamheter m.m.....	24
6.8 Bidrag till konstnärsnämndens filmstöd.....	24
7 Anslagsfrågor	25
8 Ärendet till riksdagen	27

- Bilaga 1 Sammanfattning av filmutredningen
 Bilaga 2 Remissammanställning
 Bilaga 3 Finansieringsavtalet
 Bilaga 4 Intentionsavtal för stiftelseförordnandet

